

AUSTRALIJOŠ LIETUVIS

DVISAVAITINIS AUSTRALIJOŠ LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN FORTNIGHTLY

SEPTINTIEJI METAI

Kaina/Price 1/9

Adelaide, 1954 m. gegužės/May 31 d. Registered at G.P.O., Adelaide, for transmission by post as a periodical.

Nr. 11(148)

SUKTI SOVIETU VINGIAI

SOVIETŲ SAJUNGA RATIFIKAVO GENOCIDO KONVENCIJĄ

Mus pasiekė žinia, kurios negalima priimti be ironijos, kad Sovietų Sąjunga ratifikavo Jungtinių Tautų paruoštą genocido konvenciją.

Genocido konvencija uždraudžia sąmoningą naikinimą žmonių dėl religinių, rasinių, etninių ar tautinių priežasčių. Sovietų Sąjunga, kuri praėjusių dešėtk metų laikotarpyje likvidavo milijonus žmonių, dabar nusprendė remti konvenciją!..

Be abejonės, nereikia manyti, kad Maskva nusprendė staiga atversti naują lapą. Galimas dalykas, kad sutarties ratifikacijos paslaptis glūdi tame, jog Jungtinių Tautų konvencija draudžia naikinimą žmonių dėl religinių, rasinių, etninių ar tautinių priežasčių, bet ne draudžia naikinti bei persekioti dėl politinių įsitikinimų. Tuo būdu Maskva visada gali pasinaudoti šia spraga konvencijoje ir visus, kuriuos nori likviduoti, paskelbti kaip "politiškai pavojingus". Ratifikuodama šią konvenciją Maskva susidaro antrą skylę saviems reikalams, rezervuodama sau teisę atsakyti stoti į Tarptautinį Teismą dėl vykdomo tautų naikinimo.

Konvencijos ratifikavimą dar daugiau ironizuoja faktas, kad ratifikacijos dokumentai buvo pristatyti Jungtinėms Tautoms Andrejaus Višinskio, tai yra žmogaus, kuris daugelį metų buvo artimiausias Stalino padėjėjas naikinant tautines mažumas Sovietų Sąjungos orbitoje.

Tai tas pats Višinskis, kuris 1940 metais pradėjo kampaniją, savo pasėkoje reikšusią likvidavimą arba išsiuntimą į vergų stovyklas 1.500.000 Pabaltijo tautų piliečių, nenorėjusių pritari savo kraštų sovietizacijai. Tai tas pats Višinskis, kuris 1940 metais birželio 17 dieną Rygoje, Latvijoje, kai Sovietų kariuomenė žygiavo į Pabaltijo tautų teritoriją, pasakė:

"Kiekvienas, kas sako, kad Latvija aneksuojama Sovietų Sąjungos, yra provokatorius."

Po šešių savaičių Sovietų Sąjunga aneksavo visas tris Pabaltijo tautas: Lietuvą, Estiją ir Letiją.

Nuo to laiko 1.300.000 baltų buvo deportuoti į Sibirą arba kitas Sovietų Sąjungos sritis. Kiti 200.000 buvo likviduoti kaip "pavojingi" ir apie 250.000 turėjo pasitraukti į Vakarų.

Pirmomis Sovietų okupacijos dienomis Baltų patriotai sučiupo deportacijos įsakymą, pasirašytą Slaptosios Sovietų Policijos šefo. Įsakymas buvo pažymėtas "visai slaptai" ir turėjo numerį 001223. Įsakyme, kuris ir šiandien dar yra visų deportacijos planų pagrindu, tarp kit-ko sakoma:

Padėtis Indo - Kinijoje

Kritus Dien Bien Phu tvirtovei, raudonieji visos savo jėgas pradėjo telkti Raudonosios upės deltos puolimui. Ši delta yra Indo-Kinijos ryžių aruodas. Prancūzų kariuomenė ruošiasi gynybai, tačiau visą eilę mažesnių tvirtovių jau užleido raudoniešiams, kurie visai priartėjo prie Hanoi miesto, turinčio apie 140.000 gyventojų.

Prancūzų aviacija smarkiai bombarduoja žygiuojančią raudonųjų kariuomenę, tačiau neįstengia jos sulaukyti.

VYNO STIKLAS
PRIES PIETUS

Orlando

NEPAMAINOMAS !

"Visi šeimos nariai turi būti suvaryti į vieną patalpą, prie kurios išėjimų stovi ginkluotos sargybos. Šeimų galvos atskiriamos nuo šeimų, tačiau tik tada, kai jau paduotas traukinys, kad būtų išvengta triukšmo ir panikos. Deportuojamiems neturi būti leidžiama, jei reikia panaudojant jėgą kalbėtis pakeliui su pašaliniais žmonėmis."

Apie tas priemones, kuriomis Pabaltijo kraštuose buvo įvykdytas genocidas, papasakojo Jonas Budrys, kuris yra Lietuvos Respublikos vyriausybės ekzilyje generalinis konsulas New Yorke. Jis pareiškė:

"Teroro išgašdinti žmonės su baime stebėjo mobilizaciją krašte visų traukinių. Netrukus paslaptis paaiškėjo: visame krašte pradėta gaudyti žmonės ir grūsti į traukinius bei sunkvežimius su užkaltais ląngais. Gi ant vagonų sienų buvo užrašyta: "Savanoriai, kurie važiuoja į Sovietų Sąjungą vykdyti socialistinę statybą."

Genocido kampanija Pabaltijo kraštuose tęsiasi ir dabar. Penkiasdešimt procentų Pabaltijo tautų gyventojų jau likviduoti. Maskva negailestingai naikina kiekvieną, kas tik nenori su ja bendradarbiauti ar nesutinka su okupacija.

Lygiai tokia pat tautų naikinimo taktika panaudota išnaikinti kitas tautas, kurios tik randasi Sovietų Sąjungos or-

bitoje. Genocidas palietė apie 15 milijonų žmonių. Pavyzdžiui, Sovietų Sąjungos gyventojų surašyme 1939 metais pažymėtos keturios tautinės grupės, kurios vėliau jau neminimos. Surašyme buvo parodyta tiek tų grupių gyventojų:

Kalmukų (daugumoje budistų) 134.000, Pavolgio vokiečių 400.000, Krymo totorių 200.000, čečenų 407.000. Šios pastarosios dvi grupės buvo musulmonų tikėjimo.

Nuo 1939 metų apie visas šias mažumas jau nieko nekalbama. Jų žmonės buvo išplėsti iš gimtosios žemės ir išsiųsti į Sibirą. Jų nusikaltimas buvo jų tautiškas arba laikymasis religinių tradicijų.

Ir štai, nešina baisiu skaičiumi, rodančiu milijonus sunaikintų žmonių, Sovietų Sąjunga įžengia į Jungtinių Tautų rūmus, įteikdama Genocido ratifikacijos dokumentus.

* * *

Įspėjame gerb. Skaitytojus, kad šis straipsnis gautas iš JAV-bių konsulato Sidnėjūje. Iš to matome, kaip teisingai JAV-bių politikai supranta Sovietų Sąjungos vadų politinius manievrus ir jais netiki, nes daug kartų jau buvo apgauti. Atkreiptinas dar dėmesys, kad Jonas Budrys laikomas generaliniu konsulu Lietuvos Respublikos vyriausybės ekzilyje.

Komunistų ginklai gabenami į Guatemalą

JAV-bių prezidentas Eisenhoweris pareiškė, kad nauji ginklų transportai iš Rytų Europos atgabenti į Guatemalą, kuri yra valdoma komunistų. Prezidentas reikalauja susirūpinimą, nes tuo būdu komunistų bazė priartėja prie JAV-bių ir sudaro joms pavojų. Raginama kitas Pietų Amerikos valstybes imtis reikalingų priemonių užkirsti kelią ginklų gabenimui.

GALIMA IR BE ANGLIJOS

Prezidentas Eisenhoweris spaudos konferencijoje pareiškė, kad karinė sąjunga Pietryčių Azijos gynybai nuo komunizmo yra galima ir be Anglijos dalyvavimo, nors jos dalyvavimas, savaime suprantama, sąjungą sustiprintų. Toks prezidento pareiškimas sukėlė aliarmą Anglijoje. Numatoma, kad šią savaitę įvyksiančioje karinėje konferencijoje Vašingtone dalyvaus ir Anglijos atstovai.

Karinės sąjungos sudarymu ypatingai susirūpinusios Australija ir Naujoji Zelandija, kurioms grėšia tiesioginis raudonosios Azijos pavojus.

PETROVAI DUODA PARODYMUS

Pabėgę iš rusų ambasados Petrovai davė savo parodymus Karališkajai Komisijai. Vienas gal iš svarbiausių atidengimų yra tai, kad Sovietų atstovybė vadovavo penktosios kolonos organizavimui Australijoje. Mums, turintiems jau didesnę patyrimą, tai nėra jokia naujiena, kad pati komunistų partija kiekviename krašte sudaro penktąją koloną, kuri visais būdais gelbsti komunizmo plitimui. Prisimintina, kad ir Australijos komunistų partijos gen. sekretorius Mr. Sharkey prieš trejetą metų atvirai pasakė, kad jeigu raudonoji armija priartėtų prie Australijos sienų, tai komunistų partija ne tik kad nekovotų, bet jai padėtų.

Nurodoma, kad Komisijai patiekta visa eilė dokumentų, kuriais įrodoma, kokiu būdu buvo varomas šnipinėjimo darbas užs. reikalų ministerijoje, karinėse institucijose ir t.t. Be to, nurodoma, kad apie 50 asmenų yra įtraukti į šnipinėjimo darbą, tačiau tuo tarpu jų pavardės viešai neskalbiamos.

* Jungtinių Tautų diplomatų tarpe vėrauja nuomonė, kad Indo-Kinijos klausimas gali būti perduotas svarstyti Jungtinėms Tautoms, kaip tai buvo su Korėja karui prasidėjus.

GENEVOJE KALBOS IR TUŠČIOS VILTYS

Nei dėl Korėjos suvienijimo nei Indo-Kinijos karo paliaubų Genevoje iki šiol nepasiekta jokio susitarimo. Vieni planai keičia kitus. Raudonųjų planai nepriimtini Vakarų kraštams, o šiųjų — raudoniešiams. Viltys tai kyla tai leidžiasi, nebent prancūzai nusileistų komunistų reikalavimams ir be kovos užleistų Indo-Kiniją. Tada ten būtų taika.

Mūsų Mielus Bičiuliui:

Komp. Joną Zdanavičių

ir

Juliją Sakaitę,

sukūrusius lietuvišką šeimos žiaunį širdingai sveikiname, linkėdami šviesios ateities bei ilgų kūrybinių metų!

E. ir A. Marčiulioniai

* Persijos vyriausybė pareikalavo atšaukti Sovietų ambasados antrąjį sekretorių, kaltindama jį kišimusi į Persijos vidaus reikalus.

* Sešios JAV-bių atominės kanuolės buvo pergabentos per Rheino upę, netoli Wormso, Vakarų Vokietijoje. Tai pirmas atsitikimas, kad 85 tonų atominės kanuolės gabenamos per upę.

* JAV-bių admiralas Schindler pareiškė, kad Sovietų Sąjunga jau turinti 400 povandeninių laivų. Be to, adm. Schindler patvirtino viešai žinomą "paslaptį", kad JAV-bių povandeniniai laivai gali paleisti atominis vairuojamus sviedinius, kuriais gali apšaudyti priešo krančius.

* Airijos tautinis vadas de Valera, išbuvęs ministeriu pirmininku 19 metų (Airija yra nepriklausoma valstybė dar tik 22-rieti metai), neseniai įvykusiose rinkimuose pralaimėjo. Ministerių kabinetą sudaro konservatoriai ir kitos joms giminingos partijos.

* Naujosios Zelandijos užs. reikalų ministeris Mr. Webb pareiškė Vašingtone, kad reikia daryti viską kas tik galima sustabdyti komunizmo ekspansiją Pietryčių Azijoje.

* Devynių dienų laikotarpyje Kenijoje buvo užmušta 147 Mau-Mau partizanai, 15 paimta į nelaisvę ir daugelis įtarti areštuota.

Trumpai

* Pietų Australijos premjeras Mr. Playford pareiškė, kad pirmoji atominė jėgainė bus pastatyta Backy Bay, netoli Whyallos (S.A.). Be to, atominio tyrinėjimo laboratorija taip pat numatoma statyti Pietų Australijoje.

* "Biblija paveiksluose" jau pasiekė Australiją. Ji turi apie 1000 spalvotų paveikslėlių, kuriais nusakomas biblijos turinys, turi 320 puslapių ir kainuoja 19/6.

* Sovietų Sąjungos raudonosios armijos laikraštis "Raudonoji Zvaigždė" praneša, kad įvykdyta mirties bausmė Ukrainos patriotui V. O. Ochrimovičiui. Jis buvo kaltinamas šnipinėjėjęs Vakarų naujai ir esą jį nuleido parašiuo JAV-bių lėktuvais.

* Rusų užimtoje Suomijos dalyje, Petosamo provincijoje, rasti dideli nikelio rūdos klodai.

* Anglijoje, Kento provincijoje, miksomatoze buvo išnaikinta daug triušių. Lapsės, neradamos triušių, pradėjo pjauti ėriukus. Vienas fermeris jau neteko 50 ėriukų.

* Naujoje Zelandijoje kelevinis lėktuvas nusileisdamas sudužo ir užsidegė. Užmušta 3 vaikai ir sužeista 12 suaugusių keleivių. 10 keleivių išliko sveiki. Lėktuvas turėjo nusileisti esant smarkiame lietuvi.

* Pakistane, viename džiuto fabrike kilo didžiulės darbininkų muštynės, kurių metu užmušta apie 100 darbininkų ir apie 250 sužeista. Muštynės kilo po to, kai du susiginčiję darbininkai pradėjo muštis ir vienas jų buvo užmuštas. Kariuomenė ir policija turėjo atstatyti tvarką.

* JAV-bėse pagamintas naujas naikintojas F-100 Supper Sabre, kuris skrenda apie 1000 mylių per valandą geričiu. Naujas naikintojas pakeis F-86 naikintojus.

* Italijos tribunolas Palermo mieste nuteisė 63 buvusius Sicilijos banditų karaliaus Salvatore Giuliano pagalbininkus viso 632 metais kalėjimo.

* Prie Formozos pakraščiu pasirodė rusų gamybos MIG15 naikintojas, su kuriuo susikovė tautinės kinų kariuomenės naikintojas. MIG15 buvo sužeistas. Formozoje jau du kartu buvo paskelbtas oro alarmas, nes netoli skrido prieš lėktuvai.

* JAV-bės ir Pakistanas pasirašė savitarpinės pagalbos karinę sutartį, tuo būdu ši Pietryčių Azijos tauta įtraukiama į antikomunistinį bloką JAV-bių įtakojė.

* Italai pasiūlė Vokietijos vyriausybei nupirkti 20 paveikslų, kuriuos piešęs A. Hitleris, prašydami už visus apie £11.000. Tačiau Vokietijos vyriausybė pirkti atsisakė. Vyriausybės ekspertas pareiškė, kad paveikslai neturi jokios meniškos vertės.

* Du tūkstančiai Izraelio gydytojų paskelbė trijų dienų streiką, reikalaudami, kad būtų daugiau mokama. Tik valdžios apmokami gydytojai ligoninėse teikė būtinausią pagalbą.

* Pietų Korėjos prezidentas Syngman Rhee oficialiai paprašė JAV-bes pagelbėti sukurti armiją, laivyną ir oro laivyną, nemažesniame lygyje, kaip Japonijos.

* Gegužės 16 dieną karališkoji pora grįžo į Londoną. Per šešis mėnesius padarė apie 50.000 mylių kelionę. Londone karalienė sutikta labai iškilmingai.

* Per neseniai įvykusius Pietų Korėjos parlamento rinkimus prez. Syngman Rhee Liberalų Partija negavo absoliutinės daugumos. Iš 203 vietų Liberalai gavo 100, o kitos įvairios partijos 103. Tuo būdu Liberalams tenka ieškoti koalicijos su kuria nors artimiausia partija.

* Sidnėjūje, o taip pat ir Japonijoje išskrito radio aktyvus lietus. Tai pasėkos JAV-bių ir Sov. Rusijos atominų bombų sprogdinimų.

* Japonijos karo ministerija siūnia 200 vyrų į JAV-bes kariniam apmokymui. Tai pat daro ir Vakarų Vokietija.

* Pietų Korėjoje, Chunchon mieste, kilus gaisrui sudegė apie 500 namų.

Maocetungo planas

PASAULINEI REVOLIUCIJAI VYKDYTI

Iš Zenevos ateina vis liūdnųjų žinių: bolševikams, priešingai Berlyno konferencijai, ten yra pavykę įvairinti smarkų pleišta tarp Vakarų santarvininkų, įgalinant bolševikinio fronto valstybes savo planų siekti visa apimtimi. Visa eilė vokiečių spaudos atstovų ir apžvalgininkų Zenevoje pramato labai liūdną prognozę: jei ir bus pasiekta tam tikro susitarimo dėl Indokinijos, tai jis reikš, jog faktiškai tosios sritys ar tik nebus perleistos bolševikų įtakon. Tai Vakarams turėtų tiesiog neapskaičiuojamai skaudžių padarinių. O pasiektąją pergalę, netenka abejoti, bolševikai išnaudotų savo įtakai ne tik Pietryčių Azijoje, bet ir toji pačioji Prancūzijoje ir visoj Europoje stiprinti.

Šią liūdną prognozę, deja, patvirtina ir kai kurie politikai. Mūsų bendradarbio JAV-bėse žiniomis, senato daugumos vadas Knowlandas, prieš kiek laiko apvažiavęs Tol. Rytus ir laikomas vienu iš geriausių to dalyko žinovų JAV-bėse, balandžio 28 d. prie oficialaus posėdžio protokolo prijungė vieną dokumentą, iš seniau atskleidžiantį Maocetungo paruoštą naują pasaulinės revoliucijos planą, numatantį, kaip jį būtų galima lengviausiai įvykdyti atskiromis fazėmis. Maocetungas, raudonasis Kinijos viešpats, trumpai ir aiškiai nurodo, kad bent šiuo metu dar reikia vengti oficialaus visuotinio konflikto, nes bolševikinis blokas dar nėra tiek sustiprėjęs, jog būtų aiškiai tikras savo pergalę. Tačiau to tikslo siekti jis mano palapsniui, tam tikrais tarpniais, išnaudodamas kiekvieną palankiausią momentą. Minimas planas buvo pernai smulkiai aptartas su svarbiausiais Sovietų pareigūnais Maskvoje per Mao ir užs. reik. ministro Ču En Lai vizitą.

Pirmutinis sovietinės diplomatinės ofenzivos tikslas

yra visais galimais būdais izoliuoti JAV, juo griežčiau prieš bolševikus nusistačiusius politikus ir vadus pakeliant netokiais griežtais.

Britaniją norima "paimiti" pasiūlant jai kuo patogias prekybos sutartis, o Prancūziją palaužti išnaudojant jos pervergimą bevedant karą ir Vokietijos stiprinimo baimę, kur daugiau vokiečių nei bolševikų bijosi net toks politikas, kaip Heriot.

Kinijos svarbiausiu uždaviniu laikomas Formozos atgavimas ir baigimas karinių operacijų Indokinijoje sukeltiant iki maksimumo vietinių gyventojų neapykantą prancūzams ir amerikiečiams. Prancūzų raudonieji numato priversti pasitraukti iš Indokinijos, sudarydami paliaubas, o taip išjungę "užsieninę in-

Lietuvos atstovybės atgaivinimas prie Vokiečių Federalinės Respublikos Bonnoje

Vykdamas VLIKO nutarimą skirti Bonnoje prie Vokietijos Federalinės Vyriausybės Lietuvos atstovą, nuo pereinamųjų metų tuo reikalu ėjo Užsienio Reikalų Tarnybos pasitarimai su Auswaertiges Amt ir kitomis kompetentingomis įstaigomis.

Kaip žinoma, jau 1950 m. gale VLIKO delegacija vieningu visų VLIKO grupių sutarimu buvo įteikusi Federalinės Vokietijos Respublikos Kanclerio Adenauerio vardu memorandumą, kuriame VLIKas pirmąjį eilę prašė, kad Vokietijos Federalinė Vyriausybė pripažintų ir traktuotų Lietuvą kaip nepriklausomą valstybę, kurios suvereninėms teisėms ir lietuvių tautos politinei valiai atstovauja VLIKas. Toliau Vokietijos Vyriausybė buvo prašoma atsiboti nuo Molotovo — Ribbentropo sutarčių. Ten pat buvo reikiama vilčių, kad Federalinė Vokietijos Vyriausybė ras galima nedelsiant atstatyti normalius tarptautinius santykius su Lietuva.

Pasitarimų su Federaline Vokietijos Vyriausybe eigoj šių metų pradžioj URT kartu su abiejų kitų Baltijos Valstybių atstovais susitarė Lietuvos pasų reikalais. Federalinės Vokietijos Vidaus Reikalų Ministerija š. m. balandžio mėn. 29 d. yra išleidiusi apinkraštį, kuriuo Lietuvos pasų reikalas taip pat, kaip Estijos ir Latvijos, sutvarkomas mums palankia prasme.

Visą laiką pasitarimams vykstant draugiškumo ir palankumo dvasioje, šiomis dienomis formaliai sutvarkytas Auswaertiges Amte VLIKO delegato pristatymas Lietuvos Respublikai atstovauti. (URT).

tervenciją", paskiau sustiprinta propaganda ir kom. infiltracija, skelbdami gyventojų iš "reakcinio elemento" išvadavimą, su laiku tikisi visai juos paimsią savo kontrolėn. "Išvadavus Indokiniją", paskiau panašiu būdu numatoma taip pat "išlaisvinti" Tajis, Burmą, Indoneziją, su laiku pravedant "taikiu būdu revoliuciją" Japonijoje ir Indijoje. Tada Rytuose ir Pietryčių Azijoje bus galima sudaryti 25 mil. gerai apmokytų karių armiją, galinčią kiekvienu metu vykdyti skirtingus uždavinius.

Ji, iš vienos pusės, vers kapitalistinius kraštus taip pat ginkluotis ir ginklavimosi reikalams išleisti milžiniškas sumas, patiems silpnėjant ekonomiškai, kol galų gale jie turės visai susmukti, iš kitos pusės — ji padės "išlaisvintuose kraštuose kapituluoti valdančiąją klasę".

Paskiau ateis eilė arabų kraštams ir Afrikai, o susilpnėjusi Europa ūkiškai tiek susmuks, jog komunizmui joje įsigalėti tebus tik laiko klausimas. Maocetungo memorandumas baigiamas viltingu pareiškimu, jog "per 20 metų pasaulinė revoliucija bus įvykęs faktas..."

O dabar prie jo vykdomo bolševikai, kalbėdami apie tariamą galėjimą kapitalistiniame pasaulyje sugyventi su komunistiniu, nuosekliai ir eina. Pradedama nuo mažųjų kraštų, nuo tokių vietovių, kur organizuojamas "išlaisvinimo sąjūdis" prieš interventus ir kolonizatorius", o raudonoji imperija visą laiką tik didėja ir didėja. Tai grąsus įspėjimas visam laisvam pasauliui, kas jo laukia, jei jis nebus pakankamai vieningas ir budrus. Dabar ateina eilė veikti Vakarams, jei nenorima dar daugiau pralaimėti ir susmukdyti savo prestižą, ypač darant tokius atsitraukimus, kaip kad Zenevoje... Galimas dalykas, kad JAV ateityje vieton kitų daugiau remsis Ispanija, Italija ir Vak. Vokietija.

UZ GELEZINES UZDANGOS

SNIECKUS MASKVOJE PUOLĖ KERSTENO KOMITETĄ IR VEIKSNIUS

Balandžio pabaigoje Maskvoje susaukta Sov. Sąjungos Aukščiausioji Taryba, kaip paprastai, "vienu balsu" patvirtino ankstesnius nutarimus ir patvarkymus, Krymo įjungimą į Ukrainos teritoriją, draudimą svetims šalims tuoktis su TSSR piliečiais etc. Vienu kitu menkesniu klausimu, norint pademon-

PAVERGTIEJI NĖRA UŽMIRŠTI

Gautosiomis žiniomis, JAV senatas š. m. balandžio 29 d. gegužės 1 d. išvakarėse, vienu balsu priėmė lietuvių bičiulio demokratų senatoriaus P. Douglas įteiktą reikšmingą rezoliuciją, kuria JAV senatas pasmerkė komunistų tiraniją ir nutarė prašyti prezidentą, kad jis visais galimais būdais atkreiptų pasaulio dėmesį į Sovietų barbariškus darbus.

Ši rezoliucija savo pobūdžiu yra lyg manifestas, kuriuo visi laisvę mylintieji žmonės kviečiami įsijungti į kovą prieš laisvės profanuojuosius — maskvinius komunistus ir jų barbarišką sistemą, likviduojančią pagrindines žmogaus teises ir darančią gėdą 20 a. civilizacijai. Senatas nutarė kreiptis į prezidentą, Eisenhowerį, kad jis atkreiptų laisvojo pasaulio ir laisvę mylinčių žmonių dėmesį į Sovietų bei jų satelitų nežmonišką elgimąsi su pavergtomis tautomis.

Priimtojo deklarinė rezoliucijoj nurodoma, kaip Sovietai sulaužė savo pažadus, jėgos ir prievartos priemonėmis prisijungė prie savo teritorijos, inkorporuodami į Sov. Sąjungą Lietuvą, Latviją ir Estiją, kaip užgnaužė laisvę Vid. Europoj, kankina belaisvius etc. Aptaręs sovietinių komunistų nusikaltimus ir barbariškus žygius, senatas patvirtino prezidentų Roosevelt, Trumano ir Eisenhowerio atsisakymą pripažinti Sovietų valdžią Lietuvoj, Latvijoje ir Estijoje, pasisakė prieš žmogžudžių valią ir prašė prezidentą imtis visų priemonių pateikti faktams apie Sovietų nežmonišką veiksmus, kaip jie laužo iškilmingus savo pažadus, pasaulio viešajai opinijai ir priminti pavergtosios tautos, kad jos nėra užmirštos.

Šį nepaprastai reikšmingą JAV senato pareiškimą paskelbė visos didžiosios pasaulio telegramų agentūros, radijai ir spauda.

ARGENTINA

* "Argentnos Lietuvių Balsas" birželio mėn leidžia tūkstantąjį numerį.

* Susivienijimas Lietuvių Argentinoje iškilmingai mini lietuvių spaudos atgavimą.

* Dr. P. Baronas, atskridęs į Buenos Aires, ten atidaro Kanados lėktuvų bendrovės atstovybę, kurios jis yra paskirtas direktorium.

ITALIJA

Vysk. V. Padolskio sukaktis.

"L'Osservatore Romano" ir "Quotidiano" plačiau aprašė Sv. Kazimiero kolegijoje suruoštas iškilmes vysk. V. Padolskio 50 m. amžiaus sukakčiai atžymėti. Ta proga sukaktuvinininką pasveikino kard. Pizzardo, arkiv. Samore, seminar. ir universitetų kongregacijos sekret. arkiv. Confalonieri, sv. Sosto nuncijus Lietuvai arkiv. Centoz ir visa eilė kitų žymių Bažnyčios dignitorių, lietuvių veikėjų ir italų veikėjų.

* Įtakingas Romos dienraštis "Il Tempo", š. m. balandžio 28 d. vedamajame atsakydamas į Malenkovo kalbą Aukšč. Soviet prezidiume

dėl tariamo galimumo kapitalistiniame ir komunistiniame pasaulyje gražiai sugyventi šalia vienas kito, pareiškė: "kiekviena valstybės galva, kai kalba savo tautai, duoda įvykių vaizdą, reikalingą pasiekti norimiems tikslams; bet kas prisimena, kokio liūdnio likimo susilaukė visos Sov. Sąjungos sutartys, sudarytos su Suomija, Estija, Lietuva, Latvija, Lenkija, Japonija, žino, ką galima galvoti ir apie šiuos paskutinius pasiūlymus dėl darnaus sugyvenimo tarp dviejų pasaulių..."

JUNGTINĖS AMERIKOS VALSTYBĖS

* JAV-bėse bendruomenės organizavimas eina tolyn. Šiuo metu veikia jau 12 apygardų ir per 60 apylinkių. Neseniai sušauktas LB Rytinių JAV kraštų atstovų suvažiavimas priėmė visą eilę reikšmingų nutarimų. Suvažiavimas praėjo šūkiu:

reikia gelbėti nuo tautinės mirties lietuvių.

Suvažiavime programinę kalbą pasakė vėl grįžęs Bendruomenės aktyviai dirbtį LOKo pirmininkas prel. J. Balkūnas. Suvažiavime pranešimus padarė LOKo sekret. A. Saulaitis, išdininkas V. Cekanavičius — Chase, narys K. Bielinis ir kt. Buvo nurodyta, kad 99% lietuvių išėjimas nesupranta ir nežino bendruomenės tikslių. LOKo narys H. Blazas pasiūlė sušaukti visos Amerikos kultūros kongresą.

Pr. Naujokaitis ypač išskėlė šeimos, mokyklos ir organizacijų reikšmę lietuvių bei išlaikyti. Nutarta LOKui pavesti

surengti meno dekadą Amerikoje, spaudos sukakties proga remti spaudą ir lietuviškąją enciklopediją, skatinti bibliotekų ir skaityklų organizavimą, teatrų, muzikos ansamblių, jaunimo ir vaikų vasaros stovyklas. Pabrėžtas reikalas padaryti mokyklą tikru lietuviškosios dvasios židiniu. Taip pat pasisakyta dėl darnumo laisvinimo darbe ir vieningumo jo parėmimo. Suvažiavimas buvo gausus ir darbingas. Konferencija pasveikino 75 jubiliejų minintį prof. J. Kaminską ir kt.

* Amerikiečių meno parodoj Čikagoj tarp 108 dailininkų pasirodė ir lietuvių: šlapelis išstatė vieną Čikagos peizažą, M. Šileikis — rudens peizažą, J. Pautienius — "Vasarą" ir Br. Murinas — "Gėles". Kiekvieno dailininko buvo atrinkta tik po vieną paveikslą.

* JAV-bėse su pasisekimu rodomos brolių Motūzų, V. Balcickio ir J. Januškevičiaus filmos, rodančios Nepr. Lietuvos gyvenimą. Jos vaizdą užfiksuoti J. Januškevičius yra net 9 kartus lankęsis Lietuvoje. Rūpinamasi, kad tų filmų bent po vieną kopiją būtų išsaugota lietuviškuose archyvuose.

* Poetui B. Brazdžioniui jo plunksnos darbo 30 m. sukakties proga Bostone buvo suruoštas iškilmingas minėjimas. VLIKO VT vardu poetą pasveikino jos pirm. K. Zalkauskas, palinkėdamas savo poezijai ir ateityje kovoti už savojo krašto išlaisvinimą. "Liet. Dienos" jam paskyrė visą numerį.

* Ir tarp amerikiečių kartais pasitaiko leidėjų, kurie arba žemėlapiuose, arba kituose leidiniuose neatžymi Pabaltijos valstybių kaip nepriklausomų. Atkreipus į tai dėmesį, kaip nekartą padarė Lietuvos konsulas Čikagoje Dr. P. Daudžvardis, kai kurie iš leidėjų (pvz. "Chicago American" leidėjas Mr. Stuart List) už tai net padėkoja.

KANADA

Veiklus TF skyrius.

Š. m. gegužės 27 d. sueis 3 metai nuo TF Hamiltono skyriaus įsteigimo. Per tą laiką šis skyrius persijuntė Tautos Fondui 6.500 dol., neskaitant kitų sumų, kuriomis parėmė vietinius lietuvių reikalus. Sukakčiai atžymėti skyrius ruošiasi išleisti tam tikrą apyskaitinio pobūdžio leidinį. Skyriui energingai vadovauja St. Bakšys.

* Paskelbtas lietuviškos dainos konkursas visai Lietuvos Skautų Broliai plačiame pasaulyje. Juo norima atgaivinti lietuviškąją dainą, kad ji vėl paplistų po visus skautų vienetus. Konkursas pradėtas š. m. balandžio 23 ir bus baigtas gruodžio 31 d. Apskritai, lietuvių skautų gyvenime pastebimas vis gyvėjantis veikimas ir kitose srityse.

* 71-joj pavasarinėj Kanados dailės parodoj taip pat dalyvavo lietuvių dailininkai J. Dagys, T. Valius ir J. Aktinas.

TAUTIŠKI DIRBINIAI:

ilgos juostos £3.10.0, kaklaraiščiai £1.5.0, įvairios kitos juostos ir juostelės nuo 6 šil. iki £1.10.0. Išpildomi specialūs užsakymai. Kreiptis AL Leidykla.

REMKIME LIETUVISKĄ SPAUDĄ!

SIUVAMOS MAŠINOS

Apžiūrėkite puikias vokiečių siuvamąsias mašinas ANKER. Lopo, ado, netgi siuvinėja. 10 metų garantija. 1500 dūrių per minutę. Turime taip pat 100 acnaujintų siuvamųjų mašinų. Grynas arba ilgam išsimokėjimui.

SMITHS 219 Rundle St., Adelaide. Telef. W 1003.

Spaudos apžvalga

* „Draugas“, rašydamas apie VLIKą ir jo adresu kartais tam tikroje spaudoje pasirodantią destruktivią kritiką, pastebi, kad VLIKas „apėmė visą tautą, tik jis vienas turi mandatą, tik jis vienas yra tautos valios reišėjas“. Dienraštis toliau pastebi, kad

šiuo metu negatyvi kritika yra liukšusas,

kuriuo niekas neturėtų naudotis. Tremtiškosios opozicijos veikla tegali reikštis išimtinai tik pozityviaja, konstruktyviaja kryptimi. — VLIKo kolektyvą kuriuo nors būdu sugriovus, — sugriautume ir pačią instituciją, nes nėra jokio autoriteto virš jo... Plika kritika, be pozityvaus projekto, tik kenkia. Visuomenė šla, darosi vis daugiau abejinga ne tik laisvinimo darbai, bet aplamai bet kokiam lietuviškam darbui... Iš tikrųjų turėtume apsispręsti ne prieš kolektyvą, bet prieš konkretų nevykusį žygį, prieš vieną ar kitą netikusį asmenį jame, bet už VLIKą!“

Prie tų pastangų būtų galima nebent tiek pridėti, jog VLIKas pozityvios, konstruktyvios kritikos nebijo. Tik norima, kad kritiku pateikiami konkretūs projektai ir konkrečiai nurodoma, kaip viskas turimomis sąlygomis galėtų būti geriau

padaryta. Iš tikro, jei toji energija, su kuria ne kartą buvo puolami įvairūs mūsų veiksniai ar veikėjai, būtų panaudojama pozityviam darbui, bet ne tušioms žodžiams, pvz. kad ir Lietuvos bylai arba lietuvių reikalams išgarsinti tarp svetimųjų, kaip tat jau buvo ne kartą nurodyta visos eilės mūsų laikraščiu, — iš to bendram reikalui išeitų tik nauda.

* „Keleivis“ ir kt. laikraščiai plačiai aprašė New Yorke suruoštas iškilmes, per kurias 75 m. sukakties proga buvo pagerbtas žinomas visuomenės veikėjas prof. J. Kaminskas.

Jį sveikino visų lietuvių grupių atstovai. Kalbėjusieji nurodė, kad Lietuvos respublikoje inž. J. Kaminskas buvo vienas iš svarbiausių jos pamatų stiprintojų: Ministerių Kabineto narys, visų demokratinų seimų atstovas, žymus veiksmų veikėjas, pirmasis VLIKo pirmininkas.

Kaip inžinierius, Lietuvai jis ypač daug nusipelnė sanitarinės technikos srityje. Uoliai bendradarbiavo socialdemokratų spaudoje ir dar šiandieną redaguoja Liet. Darb. Dr.-jos žurnalą „Darbas“. Jo nuopelnai Lietuvai, kaip valstybininko, Vasario 16 d. Akto signataro, visuomenės veikėjo, yra didžiai reikšmingi.

* „Margutis“, savo sidabrinį jubiliejų atžymėjęs gegužės pradžioje puikiu lietuvišku koncertu, svarstydamas klausimą, kiek lietuvių yra JAV-bėse,

nurodo, kad 1899-1941 m. Amerikon įvažiavo 252.594 mūsų tautiečiai, kurių buvo 67% vyrų tarp 14 ir 45 metų amžiaus. Tikslų Amerikos lietuvių skaičių sunku nusakyti, bet bendra nuomone S. Amerikoje arti milijono lietuvių suskaičiuota. Toliau „Margutis“, kalbėdamas apie kun. A. Burbos palikimą, pastebi, kad lietuviai, pasitraukę iš mišrių ar lenkiškų parapijų, sukūrė savųjų per 150. Jos turį turto per 60 mil. dolerių ir ilgus metus tarnavo kaip lietuvių parapijos centrai. Šiandien, pasipildžius naujais ateiviais, lietuvių parapijos pasilieka ir toliau labai darnus veiksnys visai lietuvių išeivijos ateičiai.

* „Draugas“ dėl santykių su lenkais pastebi, kad Amerikos ir Pakarpačio lenkai Vilniaus klausimu yra santuresni ir, priešingai naujai Londone susikūrusiai Lenkų Tarybai, nemano, kad Vilnius turėtų būti prijungtas prie būsimosios Lenkijos. Lietuvių šūkis turis būti aiškus: „Varšuvos nenorim, bet be Vilniaus nenurimsim!“

* Kalifornijoje susikūrusi Pabaltijo rusų pabėgėlių organizacija pasiuntė Kersteno komitetui raštą, pagirdama Pabaltijo tautos, sugebėjusias pavyzdinčiai tvarkytis. Sudėtų krašto vokiečių atstovai, norėdami, kad Kersteno komitetas, kurio vardas dabar jau pakeistas į Komunistinės Agresijos Komitetą, susidomėtų ir jų byla, kreipėsi į ALT, prašydami pagalbos ir patarimo. Dėl priverčiamojo darbo praktikavimo ir Pabaltijo Moterų Taryba įteikė memorandumą Jungt. Tautoms, prašydamas imtis reikalingų žygių jam panaikinti.

PIRMININKAMS IŠVYKUS Į JAV-bes

Jau buvo suglaustai pranešta, kad VLIKas per savo paskutinį posėdį, įvykusį š.m. balandžio 21-23 dienomis, parodė gyvą susidomėjimą visais klausimais, kuriais VLIKo ir VT pirmininkams buvo pavesta. JAV-se imtis reikalingų žygių. Ta proga tenka iškelti vieną visų VLIKo narių rūpinimąsi pirmininkų kelione: visi jie per posėdžius gyvai svarstė klausimus, reiškė savo nuomonę ir davė patarimų. Tuo būdu nei dėl savo turinio, nei taktikos atžvilgiu joks iškeltas klausimas neliko neapsvarstytas ar neaptartas.

JAV-bėse pirmininkų laukia visa eilė svarbių ir atsakingų uždavinių. Ten jie yra įgalioti sueiti į kontaktą su oficialiomis JAV įstaigomis ir dar daugiau sustiprinti ryšį su gražiai savo veikla besireiškančiais tenyškiais lietuviškaisiais veiksniais. Juk Amerika yra tapusi lyg antrąja lietuvių tėvyne. Niekur nė vieno krašto vyriausybė taip šiltai nepagerbia mūsų tautos šventės ir taip neužtaria Lietuvos bylos, kaip Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybė. Pagaliau, ir nė viename krašte nuolatos ar laikinai įsikūrę mūsų tautiečiai nėra tiek daug ir taip nuoširdžiai visais laikais prisidėję prie Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo ar savojo krašto laisvinimo, kaip Amerikos lietuviai. VLIKo išreikšiami mūsų tautos laisvės siekimai visados rasdavo ir dabar teberanda gyvą supratimą laisvojo pasaulio valstybių vyriausybėse, o ypač šio didžiojo krašto — JAV-bių — vyriausybėje.

Praeity ir JAV lietuviai yra savo realiais darbais bei milijoninėmis sumomis įrodę savo ištikimybę. Tik prisminkime keletą būdingesnių skaičių: 1914-22 m. Tautos Fondai sutelkta 600.000 dolerių, Lietuvai atsikuriant prekybai ir pramonei sudėti 2 milijonai dolerių, Lietuvos paskolos bonams pirkti 1.800.000, litams įvesti — vėl keli milijonai dolerių, tikslai per 1924 m. pasiūstas 1 milijonas dolerių. Beveik kasmet privačiai pasiūsta apie 6 milijonus dolerių. Amerikos lietuvių pastangos buvo vainikuotos milijono parašų surinkimu Lietuvai de jure pripažinti. Lietuvių laisvės kovą itin stipriai remia didžiųjų Lietuvai nelaimių

metu įkurtoji Amerikos Lietuvių Taryba, o paskiau — dar LLK, PLB ir kt., nekaltant jau apie valstybinio suverenumo reprezentantą — Lietuvos pasiuntinybę Vašingtone su ilgamečiu min. P. Žadeikiu priešaky ir iš seno tebeveikiančiais konsulatais. Amerikos lietuvių darbai visur yra žymūs ir reikšmingi. Vienas reikšmingiausių pastarojo meto žygių yra Komiteto Pabaltijo Užgrobimui Iširti sudarymas, kur Lietuvos laisvės bylą visu savo svoriu parėmė ne tik JAV vyriausybė, bet ypač įstatymų leidžiamasis organas — JAV kongresas.

Ir iš Kanados atėjo kvietimas pirmininkams. Reikia tikėtis, kad vienas iš jų arba abu nuvyks ir ten. Ta proga tenka iškelti Kanados lietuvių dosnumą ypač mūsų laisvinimo reikalams. Kanados lietuvių aukos yra žymios, ir, apskaičiuojant individualiai, pagal asmenį, jie savo aukomis iš viso pasaulio ar tik nestovi pačioj pirmojj vietoj. Už tai jiems tesie pareikšta padėka ir šioje vietoje.

VLIKas ir Vykdomoji Taryba yra jau ne kartą įvairiomis progomis pareiškę savo padėką šiaurės Amerikos lietuviams už tokį nuoširdų laisvinimo reikalų supratimą ir jų parėmimą. Pirmininkams nuvykus, bus ne tik sustiprintas asmeninis kontaktas su tenyškiais veiksniais bei plačiaja visuomene, bet ir išsamiau aptarti esminiai reikalai, suderintos darbo bei bendrosios veiklos gairės. Visi taurieji mūsų tautiečiai tam tegali palinkėti tiksliai kuo didžiausios dėmes, beplečiant ir bekoordinuojant kovą dėl savojo krašto laisvės.

Darbas VLIKE, Vykdomoj Taryboj ir jos tarnybose nenustojė ir pirmininkams išvykus. Vietoj išvykusiuju VLIKo išrinkti jų pavaduotojai imasi jiems tenkančių pareigų ir toliau su visu atsidėjimu rūpinasi aktualiaisiais Lietuvos laisvinimo darbais. O šių yra daugybė. Visiems tenka tik dar daugiau suburti gretas ir su nemažėjančia energija vykdyti tuos uždavinius, kuriuos atneša kiekviena diena.

angliai, amerikiečiai, korejiečiai ir japonai.

* „Frankfurter Rundschau“ įsidėjo platoką straipsnį apie Vasario 16 d. gimnaziją.

Jame duota visa eilė lietuvių mokinių pasisakymų ir iškarpu iš jų margo gyvenimo. Straipsnyje pažymima, kad lietuviai savo aukomis iš Australijos, Kanados, JAV ir kitur remia gimnaziją, kuri sąžiningai prisitaikė prie naujojo Baden-Wuerttembergo krašto mokykloj plano. Tiek dėstytojai, tiek mokiniai, kaip pažymi dienraštis, tikisi vėl grįšią į savąjį kraštą.

* „Die Neue Zeitung“ Nr. 84/54, rašydamas apie JAV-bėse gyvenančių baltų kreipimąsi į 14 amerikiečių redaktorių bei leidėjų, kad jie pasistengtų gauti leidimą įvažiuoti į okupuotus Pabaltijo kraštus, pažymi, jog

Kremlius stengiasi nuo viešo pasaulio opinijos nuslėpti pabaltiečių pastangas saviesiems kraštams išlaisvinti.

Kremlius su savaisiais kvislengais rūpinasi visokiais būdais nuslėpti tiesą, jog lietuviai, latviai ir estai kategoriškai atmėta Sovietų sistemą, stengdamiesi atstatyti savo tautinę nepriklausomybę su visomis turėtomis laisvėmis.

* Tarpt. Valstiečių Internacionalo anglių ir vokiečių kalbomis leidžiama žinių tarnyba Nr. 4/54 paskelbė Vilniaus radijo pranešimą, kaip be širdies ir žiauriai elgiamasi su darbo žmonėmis Lietuvoje. Stockholmo radijas paskelbė žinią, kad geležinė uždanga Pabaltijo karštams dar daugiau sustiprinta:

nuo š.m. sausio 1 d. „Meždunarodnaja Kniga“, Maskoje, turintį valstybinį sovietinių leidinių užsienyje platinimo monopolį, nebeprima daugiau jokių naujų užsakymų sovietiniams leidiniams iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos. Visi senieji užsakymai buvo išbraukti.

ELTOS kronika

Gautosiomis iš JAV žiniomis, VLIKą sudarančių grupių centrai New Yorke yra bendrai pasisakę VLIKo uždavinių, organizacijos ir darbo gairių reikalais. Šis pareiškimas buvo numatytas svarstyti gegužės pradžioj, kad, pirmininkams atvykus, galėtų būti baigtas paruošti. Visos grupės pareiškė vieningai, kad VLIKas bet kuriomis tarptautinės politikos sąlygomis turi reikšti tautos politinę valią šioje geležinės uždangos pusėje, vadovauja Lietuvos išlaisvinimo akcijai ir yra galutinas jos reikalų sprendėjas.

Be pasitarimo su grupių centrais, ryšium su pirmininkų nuvykimu, JAV-bėse svarstoma lietuviškų veiksmų konferencijos programa. Numatoma, kad susirinks VLIKo ir VT pirmininkai, įgaliotus Lietuvos ministeris Vašingtone, ALT vykdomasis komitetas, LLK, be to, ir MLT prezidiumo pirmininkas E. Simonaitis. Numatyta informacinė dalis, kur bus išsklausa apie šių veiksmų veiklą pranešimų, ir programinė, kur numatoma pasikeisti nuomonėmis visais aktualiaisiais Lietuvos laisvinimo reikalais. Ar ryšium su pirmininkų atvykimu į JAV galės įvykti platesnė politinė konferencija, paaiškės iš pasitarimų veiksmų konferencijoje. Galimas dalykas, kad į veiksmų konferenciją dalyvauti bus pakviesti ir atskiri asmenys.

* Prieš Berlyno konferenciją ypač daug išplatinta kruopščiai paruošto memorandumo apie Baltijos valstybių patirtį santykiuose su Sovietais Vakarų Europoje. Jo apie pusantro tūkstančio buvo paskleista Prancūzijoje tarp senatorių, vyriausybės narių, atstovų, spaudos, radijo, aukštosios dvasininkijos ir visuomenės veikėjų. Iš atsiliepimų matyti, kad memorandumas padarė gerą įspūdį ir kad daugelis pritaria baltų kovai dėl savo nepriklausomybės atstatymo. Nebuvo gauta nė vieno priešingo pareiškimo. Tat rodo, jog prancūzų veikėjai yra linkę eiti tradicine tautų laisvės linkme. Visą eilę atsiliepusiųjų pavergtųjų Pabaltijo respublikų laisvės reikalą priėmė ypač šiltai, tvirtai pasisakydami už jų išlaisvinimą. Dar šilčiau už prancūzų parlamento narius bei senatorius atsiliepė prancūzų žurnalistai ir spaudos žmonės, pasisakydami prieš pavergtiesiems kraštams daromą okupantų skriaudą. Ta pačia proga kai kurie

KĄ SKELBIA KITI APIE MUS

* Gautomis iš JAV-bių žiniomis, gegužės 4 d. į New Yorką atplaukė VLIKo ir VT pirmininkai buvo iškilmingai sutikti. Apie jų atvykimą paskelbė didžioji New Yorke spauda, pabrėždama jų pareiškimą, kad Lietuvos laisvės byla sudaro dalį kovos su komunizmu. Amerikos Balsas gegužės 4 d. perdavė Dr. K. Jurgėlos pasikalbėjimą su VLIKo pirmininku M. Krupavičium, o gegužės 5 d. — su VT pirmininku K. Zalkausku, kuris nupasakojo VT funkcijas, sudėtį ir atliktuosius darbus, taip pat pirmininkų kelionės tikslus į šiaurės Ameriką.

Kersteno komitetas Čikagoje apklausinėjo lenkų liudininkus, o New Yorke — rumunų. Birželio mėn. numatoma atvykti į Europą. Lietuviai rūpinasi įteikti komitetui kiek galint daugiau gerai paruoštos rašytinės medžiagos, kuri vėliau galėtų būti paskelbta tardomuosiuose dokumentuose. Kerstenas savo kalboj, pasakytoj minint vad. Paryžiaus Bloko JAV komisijos metinę sukaktį, aptardamas komunistų pavergtųjų tautų teisę apsispręsti savo valdymo formą ir primindamas kolektyvinį saugumą, aiškiai pabrėžė:

pasaulis galės tik tada gyventi tikrojo taikoj, kai visos Sovietų pavergtos tautos atgaus savo laisvę ir vėl taps žmogiškosiomis būtybėmis. Bet ar visi pasaulio politikai ar valstybininkai lygiai taip galvoja?

Vokiečių laikraštis „Volksbote“, pasinaudodamas Vykd. Tarybos IT nusiųstaisiais duomenimis, įsidėjo platų straipsnį apie Lietuvą, pavadintą „Lietuvių kančios kelias. Sunkūs bandymai

iš jų pasako nemaža karčių žodžių tiems Vakarų veikėjams ir valstybininkams, nurodydami net jų vardus bei pavardes, kurie bolševikų pavergtuosius kraštus perleido sovietiniam despotizmui. Toks žygis, kaip pažymi, „tiesiog sumaišo dvasią ir užmuša moralinį jausmą“. Pažadėjama ir ateity daugiau panašios rūšies gerai dokumentuotų leidinių ar memorandumų, kurie plačiau suinteresuotų politikus ir visuomenės veikėjus.

* Antroji šveicaro donatoriaus Rolpho Baumanno stipendija studijuoti Zuričo politechnikume per Lietuvos Raudonąjį Kryžių paskirta Vasario 16 d. gimnazijos abiturientui Povilui Kazirskiui.

mažai tautai“. Kitame numeryje įdėjo Kersteno nuotrauką, JAV atstovų rūmų nutarimą praplėsti Kersteno komiteto apimtį ir platų aprašymą apie jo veiklą. Pranešime taip pat minima apie komiteto ruošimąsi atvykti į Vokietiją.

Pasinaudodamas Inf. Tarnybos suteikta medžiaga, Hildesheimo vyskupijos organas „Katholisches Kirchenblatt“ įsidėjo platų straipsnį apie sąžinės laisvės persekiojimą Lietuvoje ir kt. Pabaltijo valstybėse. Tarptautinis Komitetas Krikičioniškajai Kultūrai Ginti per Vėlykas paskelbė viešą atsišaukimą, kuriuo pareikalavo vokiečiams, rusams, latviams, estams ir kt. bolševikų pavergtiesiems suteikti laisvę. Dabar to atsišaukimo ištraukas skelbia vokiečių spauda. „Trierische Landeszeitung“ nurodo, kad

kalėjimo vartai Lenkijoje, Vengrijoj, Lietuvoj ir kt. Rytų Europos kraštuose tebėra uždaryti.

Kalinami ne tik kard. Midszenty, bet ir jo rango evangelikų dvasininkai, kaip Vengrijos vysk. Ordass. Atsišaukime minimas taip pat lenkų kard. Wyszynskis, latvių evang. teologijos profesorius Rumba ir kt. „Weser Kurier“, leidžiamo Bremene, žiniomis,

vokiečių socialdemokratų vadovybė, surinkusi duomenis apie darbo vergų stovyklas ir jų kančias Sibire, paskelbė pranešimą

apie stovyklas, esančias išmėtytas aplink Sibiro sostinę Norilską, prie Taiseto, Vorkutoj ir kt. Vorkutos srityje uždarytų kalinių tarpe yra tikras Babilonas. Laikomi ten ne tik rusai, lietuviai, latviai, vokiečiai, bet taip pat prancūzai,

SUTAUPYSITE PIRKdami TIK GERĄ PREKĘ
Pirkite batus bet kurioje firmos

EZYWALKIN Ltd.

K R A U T U V Ė J E

90, Rundle Street

Unley Road

Mount Gambier

Port Pirie

Port Lincoln

Port Adelaide

Hindmarsh

Hindley Street

Gouger Str.

Kiekvienos poros batų patvarumas garantuotas

Redaguoja O. A. Pridokaitė

BRANGINKIME LIETUVISKUS AUDINIUS

Metai po metų nyksta mūsų kultūros turtai, — ne tik pavergtoje tėvynėje, bet ir čia, laisvuose užjūriuose. Lietuvių bė tirpsta tame didžiuliam tarptautiniame katile.

Mūsų kultūra pasireiškia ne tik kalboje, literatūroje, muzikoje, dainoje, dailėje, bet taip pat ir daugelyje kitų sričių. Itin būdinga lietuvių liaudies dailėje. Išties šimtmečiais mūsų sodžiuje augo, bujojo ir brendė kasdieninė dailė. Ypač jaunimas sielosi dėl grožio — puošniau apsirengti, gražesnes dovanas duoti, puikesnius rankdarbius padaryti, įdomiau seklyčią papuošti, kraičių skryniją papildyti.

Iš įvairių sričių liaudies dailės dirbinių labiausiai išaugo, išbujojo audiniai. Lietuvių moterys itin pasireiškė dailės dirbinių gamyboje. Mūsų gražiosios juostos, prijuostės, kiliklių medžiagos ir kiti išieginiai apdarai tai tikri dailės kūriniai, o kur visi keturnyčiai, aštuonianyčiai, šešioliknyčiai rankšluosčiai bei staltiesės; rinktinės ir kaišytinės bei aštuoniašios; puoštinės lovatiesės, plonos rinktiniais parinktos drobulės, austos skepetos. Išties margumynai raštuoti megztų — nertų pirštinių, kojinių, šalikų, megztinių. O kiek visokiausių kitokių rankdarbių, mūsų sodietės prigaminavo — siuvėtinė galvaraiškė, drobulės marškiniai, kaspiniai, nosinaitės, servietėlės, kilimėliai pintiniai kutai, pinikai ir t.t.

Kiekviename rankdarbyje ieškota kuo daugiau grožio ir kruopštumo darbe, nuo siūlų — gijų suverpimo iki užbaigto audėklo išlyginimo.

Lietuvių audiniai būdingi visai savitu grožiu ir labai skirtingi nuo kitų tautų audinių. Mūsų sodžiaus audinių ornamentas — raštas labai išsivystęs iš paties paprasčiausio — primityviausio motyvo iki labai puošnaus ir sudėtingo: juostų grėblėliai, rankšluosčių katpėdėlės, prijuosčių tulpės, dobilėliai, saulutės, žvaigždės, kiliklių žvaigždutės, marškinių lelijų, rugiagėlių, tulpelių

kompozicijos. Šimtus visokių formų ir išsiakojimų sutinkame šimtamečiuose audiniuose.

Mūsų sodžiaus audeklų spalvos ryškios ir sykiu švelnios, tarpusavyje kontrastingos, maloniai nuteikia mūsų akis; jų įvairumas ir margumas sužavi kiekvieną. Tik didžiuliu menininkų kūriniuose terandame tokių gražių ir įdomių spalvų junginių, kaip mūsų sodiečių moterų darbo audekluose.

Kiekvienas sodžiaus audeklas išaustas, numegztas meginys ar išsiuvinėtas labai atsidėjus, t.y. su didele darbo meile ir nepaprastu kruopštumu. Šimtai ir tūkstančiai audeklo gijų taip įdomiai supinti — suausi, kad ir dideliame audini žinovai reikia gerai galvą pasukti, kol išaiškini visas audinio paslaptis.

Ne tik audinių dailėje, bet ir jų technikoje labai pasireiškė mūsų moterų sugebėjimas. Senovės Lietuvoje nebuvo nei audimo mokyklų, nei mokytojų. Iš savo senelių ir darbščių motinų išaugo dukros puikiasias audėjos ir gražių raštų kūrėjos.

Lietuvė ne tik audė, bet kurte kūrė audinius su meile, įkvėpimu ir užsidegimu. Ankstybo pavasario dienų dienas jaunos mergaitės praleisdavo staklėse. Čia jos kaišė ir rinko margus raštus tarp ploniausių gijų, čia jos prarymojo gražiausias gyvenimo valandas, kurdamos vis naujus ornamentus.

Lietuvių audiniai gražūs, ne tik savo raštais ir spalvomis, bet jie taip pat giliai įleidę savo šaknis mūsų tautosakoje ir visoje senojoje lietuvių kultūroje. Daugelyje dainų, pasakų, padavimų ir legendų minimos darbščios audėjos ir jų puošnūs marginiai.

Sodietė audėja savo darbštumu, sumanumu ir dailės pamėgimu davė didelį įnašą į mūsų tautinę kultūrą. Didžiausia dalis mūsų sodžiaus meno remiasi lietuvių sodiečių moterų kūryba.

A. Tamošaitienė

"PROFILIO PUSĖ"

Aš klausiausi jų pokalbio. Apie ką gi jos megzdamos plepėjo? Žinoma, kalbėjo apie vieną savo pažįstamą ir... ją kritikavo.

O, bet kritika buvo teisinga. Negalima sakyti, kad ta draugė neturėtų silpnųjų. Bet, keistas dalykas, kritikos tonas buvo švelnus ir draugiškas. Draugė, matyt, turi ir daug gerų savybių, nes jos bičiulystė yra labai vertinama. Tai kam gi pagaliau ta kritika? Argi tos mezgėjos save laikė labai tobulomis?

Norėjosi joms pacituoti filosofo Jouberto mintį: "Kai mano draugai yra raišai, aš į juos žiūriu iš profilio". Labai naudinga pamoka draugystei palaikyti.

Nebijokime, šis metodas nepakenks geram savo artimųjų pažinimui. Joubertas nereikalauja, kad mes neigtume savo draugo raišumą ir nelieptume netaisyklų linijų veidą vadinti "stebuklingu". Jis mums pataria mėgti draugo gerąją pusę ir ją laikyti lygia blogajai pusei. Iš tikrųjų mes dažniau apsisistojame prie silpnųjų ir to, kas asmenį ar daiktą žemina, negu prie to, kas jį kilnintų ir įduotų daugiau vertės. Tokiu būdu mes atprantame gerbti gyvąją pusę ir mūsų pagarba tampa atžagari, lengvapėdiška.

Jeigu jus užgauna ir įžeidžia kuri nors jūsų artimųjų silpnybė, vietoje žiūrėjusios į tą "dėmę" iš priešakio, pažvelkime į ją iš kitos pusės, "iš profilio", kaip sako Joubertas. Būtų neteisinga asmenyje matyti tik silpnybę ir nepripažinti jos gerų ypatybių.

Be to, asmenybė yra tokia sudėtinga! Mūsų griežti sprendimai dažnai būna nepilni ir netikslūs. Vienu akies žvilgsniu mes tariamės jau matę viską, o, iš tikrųjų, mes matėm tik truputį arba net ir visai nieko! Ar mes žinome kaip ir kokiose sąlygose buvo užaugintas ir išauklėtas mūsų kritikuojamas asmuo ir kokias nelaimes bei kovas jis turėjo pakelti ir laimėti?

Būkime išmintingos ir supraskime, kad nevysi žmonės privalo būti į mus panašūs. Neskelbkime, kad tokia ar kito-

kia mergaitė yra "blogos rūšies" arba "nevykusi" vien tik dėl to, kad ji mums nėra simpatiška; ta moteris yra "visiškai kvaila", nes ji mažai kalba; sūnus ar dukterė "pasuks šunkeliais", nes nuo savo brolių ar seserų skiriasi savo skoniu, pomėgiais ir gabumais. Pažvelkime į jį "iš profilio". Argi iš tikro jis jau yra toks raguotas ir uodeguotas padaras, kaip kad mes įsivaizduojame? — "Vienas Dievas žino, į ką jis panašus!", jūs sakote. Bet gi jam nėra reikalo būtinai būti į ką nors panašiam. Jis yra panašus į patį save. Jo asmenybė kasdien įgauna vis daugiau harmonijos.

Pagaliau prisiminkime, kad dažnai tik geri pavyzdžiai sugeba nuklydusius įvesti į "senas vėžes". Žmogus, kuris praeityje parodė savo energiją, sumanumą, nuosirdumą ar duosumą, yra vertas mūsų pasitikėjimo ir pagelbos. O gal jam tik padaršinio tereikia? Neatsitūkime jo nelaimėje ar nemalonume ir prisiminkime, kad "profilio pusė" yra pakankamai graži ir vertinga sukelti pagarbai ir simpatijai.

o.a.p-tė

ŠEIMININKĖMS

OBUOLIŲ PYRAGAS

- 2 puodukai miltų,
- 3 šaukštai cukraus,
- 1 šaukštukas kepimo miltelių,
- 1 kiaušinis,
- 100 gr. sviesto.

Persijotus miltus sumaišyti su kepimo milteliais ir cukrum. Sudėti ant lentos padarant vidury įdubimą. Pridėti sviesto ir kiaušinių. Išdirbti gerai šią masę pridėdant kiek pieno (jei reikalinga). Tešlą padalinti pusiau ir iškočioti pusės centimetro storio. Su viena puse iškočioti sviestu išteptą torto formą ir sudėti obuolius, kuriems paruošti reikalinga:

- 3 obuoliai,
- 50 gr. razinkų,

Nauja drama

"KLYSTKELIAI ADELAIDĖS SCENOJE"

Lietuvių Teatras — Studija pereitą penktadienį, gegužės 21 d., pateikė adeलाईškiams naują dramą — kolektyvo nario Z. Kučinsko parašytą trijų veiksmų scenos veikalą "Klystkeliai".

Veikalas atgaivina žiaurios bolševikinių ir vokiškosios okupacijos vaizdus, įsmeintus Lietuvos kariuomenės pulkininko Juozo Valaičio šeimos tragedijoje. Netekęs savo žmonos Julijos (ji pabėga su vokiečiu diplomatu), Valaitis netenka ir vienintelio savo sūnaus Andriaus (jis virsta aršiu bolševiku). Tik pabūgęs žmogžudžio vardo, tėvas nenužudo sūnaus, bet vistiek yra priverstas pumetį slapstytis. Pulkininkui slapstantis, bolševikai įgrūda kalėjimą jo broliui ūkininkui, jo artimajam bičiuliui prof. Tylą, kurį Andrius, kaip universiteto kadry skyriaus viršininkas, kartu su kitais profesoriais išmetė į gatvę, kunigą, kuris Valaitį sušelpė maistu. Jie sugrūsti su bastūnais ir kriminaliniais nusikaltėliais. Po pusmečio pulkininkas, tėviškų jausmų vedamas, pasiduoda bolševikams, nes jie grąšina nužudyti jo sūnų Andrių. Plk. Valaitį priglaudžia ta pati kalėjimo kamera, kurioj kalinami jo bičiuliai. Čia, šioj kameroj, jis turi žūti nuo savo sūnaus Andriaus rankos. Zydas tardytojas Luckus partijos vardu reikalauja, kad "draugas" Andrius nuplautų savo šeimos gėdą. Kol jis to nepadarys, partija negalinti juo pasitikėti, nes jo tėvas bastėsi po miškus su "politiniais banditais", o motina yra pabėgęs užsienis su diplomatais. Ir Andrius plauna savo "gėdą" — naktį slapta įslenka kalėjimo kameron su Luckaus įduotu peiliu. Prof. Tyla, girdėjęs Luckaus pasikalbėjimą su Andriumi ir žinodamas, kad šįnakt sūnus ateina nužudyti savo tėvą, paprašo plk. Valaitį pasikeisti guoliais. Ir tik dėl to Andrius tamsoje nuduria ne savo tėvą, bet prof. Tylą.

Vokiečiams išvijus bolševikus plk. Valaitis vėl apsivelka Lietuvos karininko uniforma ir stoja į Vietinę Rinktinę. Iš Vokietijos grįžta vokiečio pamesta Julija. Vietinės Rinktinės vyrai pagauna parašiu nuleistus bolševikus, jų tarpe ir plk. Valaičio sūnų Andrių. Pamatęs Rinktinės štabe savo tėvą, kuris jo supratimu, turi būti miręs, Andrius visai išprotėja. Buvęs diplomatas, Julijos sugyventojas, dabar jau Gestapo kapitonas Henrikas su būriu vokiečių karių ateina Andrių suimti. Andrius, ieškodamas mirties, kaip vienintelio savo kalčių atpirkimo, bėga ir krinta nuo vokiečių automato kulky.

Toks, labai jau suglaudus, yra veikalo turinys. Skaudi mūsų tautos tragedija, be abejonės, duos dėkingos medžiagos. Z. Kučinskas bene pirmas pas mus pabandė perkelti scenon šį tragiską mūsų tautos laikotarpį. Kaip pradėdantiam autoriui, daug kas atleistina ir patį veikalą, tematiniu atžvilgiu, reikia laikyti pavykusiu. Tačiau ateities pastatymams jis turėtų būti negailėstingai pakoreguotas. Visos filosofinės frazės, kurios dažnai ištysta kaip žarnos, turėtų būti išmestos. Lygiai taip pat neturėtų būti vietos ir naivoms didaktinėms pastaboms. Filosofavimai gal ir tikty romanui ar novelei, tačiau scenos veikalą jie žudo, užmuša. Kai aktorai pradeda filosofuoti arba deklamuoti, žiūrovai pabaigoje jau užmiršta apie ką buvo kalbama pradžioje. Autorius,

- 50 gr. sviesto,
- 3 šaukštai cukraus,
- 1 šaukštukas romo,
- 1 šaukšto cinamono.

Nuluptus obuolius supiaustyti smulkiai ir sudėti į puodelį. Pridėti sviesto ir tūšinti lengvoj ugnij 20 min. Pridėti cukrų, razinkus, ir cinamoną. Atitraukus nuo ugnies įpilti romą (galima apsieiti ir be jo). Sudėjus į tortą uždengti likusiąją tešlos dalimi ir aptepti kiaušinio tryniu. Kepti ne labai karštoje orkaitėje.

PRAKTIŠKI PATARIMAI

* Kad langų stiklai, veidrodžiai, lempas blizgėtų, valykite juos degamuojų spiritu.

* Lengvą nudegimą apdenkite tarkuota bulve ir salotos lapu. Kompresą keiskite rytą ir vakarą.

* Baltinių rūdies geriausia išimti vasarą. Drabužį išskalbi. Rūdžių apimtą vietą gerai sušlapinti citrinos sunka ir apipilti smulkia druska. Pateisti saulės atokaitoje. Išdžiūvus citrinai, vėl kartoti iki nesimatys rudumo.

gerai žinodamas scenos reikalavimus, neturėtų pasigailėti nė vienos veikalo veiksmingumui kenkiančios vietos. Scenoj reikalinga akcijos tiek žodžiuose, tiek veiksmuose, o Klystkeliuose tos akcijos kaip tik trūksta.

Per visą veikalą žiūrovas yra paliktas negailėstinguose nežinojimuose. Jie prasideda su ponios Julijos pasirodymu scenoje. Ilgai, ilgai žiūrovas klausinėja save: kas tas ponis, ko jai čia reikia? Ilgi yra bastūno suopelės išsipasakojimai ir atgailojimai. Jie tik sumaišo žiūrovą.

Kaip veikale nereikalingi visi tie nauvūs didaktiniai pareiškimai, taip lygiai jam trūksta rimtesnės argumentacijos tiek tėvo ginče su sūnum, tiek bolševikinių nusikaltimų išryškinimuose. Šia prasme "Klystkeliai" tegali suprasti tik tie, kurie bolševizmą pergyveno savo kailiu. Prieaugnčiai kartai ir bolševizmo žiaurumų asmeniškai nepergyvusiams lietuviams jis negali padaryti to įspūdzio, kurio norėtųsi.

Veikėjai, ypač plk. Valaitis, jo sūnus Andrius ir kunigas turėtų būti daug tvirtesnės asmenybės su išlaikytais charakteriais.

Be abejonės, ir autorius Z. Kučinskas, "Klystkelius" kurdamas, ir režisierius J. Gučius, juos statydamas, įdėjo daug darbo ir daug jo iš viso kolektyvo reikalavo. Tačiau to darbo dar labai daug reikės, kai jie rengs "Klystkelius" ateities pastatymams. Kapitalinis remontas neišvengiamas. Tada, žinoma, režisierius atkreips daugiau dėmesio, kad veiksmas rutuluotųsi nuosekliai, kad nebūtų tų nykių pauzų, kurios paaikškėjo premjeroj, kada veiksmo nutrūkimas neįaukiai atsiliepdavo žiūrovuose. Gal būt tada bus perkratytos ir bezodės scenos.

Aktoriai iš savo pajėgumo ir patyrimo stengėsi atiduoti ką turėjo geriausio. Ir daugeliu atveju tai ne jų kaltė, jei jie nebuvo savo įprastam lygyje. Jie nepajėgdavo pramušti autoriaus išmūrintos sienos, atskiriančios juos nuo gyvenimiškos tikrovės. Šiuo atveju ypač galėtų būti ryškus bastūnas suopelė (Z. Kučinskas). Kaip kalėjime jis buvo nuobodus ir blankus, taip Vietinėj Rinktinėj įdomus, ryškus ir originalus.

Poni Julija (S. Kanienė) giliai išgyveno klystanciją ir savo klaidas pamačiusią moterį. Jai būtų labai pravartu nusikratyti kai kuriais stereotipiniais judesiais, kurie ne visur vienodai tinka.

Plk. Valaitis (B. Rainys) nešė sunkiausių našą, ir jis būtų išnešęs ją gana gražiai, jei autorius ir režisierius nebūtų reikalavę, kad karys mirties ir gyvybės klausimuose ieškotų patarimų pas studentę (G. Matulevičienė), kuriai teko sunkus taikytojos ir patarėjos vaidmuo. Antrasis kartinis pastato ramstis studentas Andrius (L. Karmazinas) irgi kentėjo dėl jo vaizduojamo asmens charakterio neišlyginimo. Nereikalingus pamokymus savo motinai jam tikrai buvo sunku pasakyti.

Du epizodinius veikėjus (plk. Valaičio broli ir Gestapo kapitoną) vaizdavęs V. Užbalis buvo be rimtų priekaištų. Deja, apie V. Ratkevičių, kuris irgi vaidino du asmenis (studentą Valentį ir Dakšų kleboną) to paties pasakyti negalima. Jis pats, autorius ir režisierius V. Ratkevičiui tenkančią našą turėtų persvarstyti iš pagrindų.

Kalinius vaidinę A. Gutis ir A. Petrikas, pridėjus Z. Kučinską trečiam veiksmu, buvo lyg ir pragiedruliai sunkiose priemose.

Negalima nepasidžiaugti dailininko A. Marčiulionio dekoracijom. Jis vienas parodė, kad veiksmas vyksta Kaune. Karo Muziejaus ir Laisvės Statulos papėdėje. Tačiau būtų daug geriau, jei, dekoruojant kalėjimo kamerą, tas didžiulis langas, pro kurį matėsi Karo Muziejus, dingtų. Kameroj per daug šviesos ir pasaulyje nerasi kalėjimo (juo labiau bolševikinio) su tokiu didžiuliu langu. Jis nedavė reikalingo niūrumo ir nesiderino su nužmogintų kalinių nuotaika.

Teatras — Studija, lygiai kaip ir autorius, kiekvienu atveju atliko naudingą darbą. Už jų ryžtą ir daug reikalaujančias pastangas tegalime juos tik sveikinti. Tikiu, kad mano pastabos, daugiausia lietusios klaidas, nebus blogai suprastos. Gal būt aš galėjau pro jas praesti patydom ir pasitenkinti vien paliaupsinimu. Turėdamas galvoj faktą, kad iš klaidų mokomės, aš ir ryžausi apie jas pakalbėti. Gal ir aš kai ką klaidingai supratau. Tad tegul bus ir man atleista.

V. Minvydas

Svetlana Guzenko

MŪSŲ GYVENIMAS PASISLĖPUS NUO SOVIETŲ SLAPTOSIOS POLICIJOS

Kai Igoras Guzenko 1945 m. rugsėjo mėn. išėjo iš Rusų Ambasados Ottavoje, jis pasiėmė su savimi sensacinių įrodymų, kad Sovietų Sąjunga nuolat apgauldinėjo savo sąjungininkus. Nuo ano laiko per aštuonis metus Guzenko buvo faktiškai Rusų saugumo policijos bėglys. Šis jo žmonos straipsnis parodo kaip — tik ne kur — jiedu gyvena.

Mano vyras ir aš pietavome pas savo kaimynystėje, Kanadoje, gyvenančius draugus. Kazkas prisiminė istoriją, aprašytą laikraščiu pirmuose puslapiuose: Du Jungtinių Valstybių senatoriai atkeliavę į Kanadą pasikalbėti su Igoru Guzenko, buvusiu Raudonosios Armijos slaptosios policijos tarnautoju Rusų Ambasadoje, Ottavoje dėl špiionažo veiklos. Mūsų draugai kalbėjosi apie Guzenko ir kaip jis 1945 metais pabėgo iš savo posto, perduodamas Kanados vyriausybei beveik 100 Sovietų oficialių pranešimų, atidengdamas Raudonųjų šnipų tinklą.

— Įdomu, ar kas iš mūsų kada pamatys tą prietelių Guzenko — tarė vienas iš kalbančiųjų.

— Laikraščiai rašo, kad jis su savo žmona ir vaikais gyvena kažkurioje vietoje Kanadoje. Žinoma, niekas nepasako, kur jie gyvena, kad rusai negautų malonumo pačiupti juos į savo nagus.

Aš neiškenčiau mesti žvilgsnį į savo vyrą, kuris buvo labai užsiėmęs valgyti ir nieko nekaltėjo. Jis atrodė nuobodžiaujęs šiuo pokalbiu. Man buvo įdomu, ką tie žmonės, kurie čia su juo sėdi, pamanytų, jei žinotų jį esant Igoru Guzenko.

— Jeigu rusai sužinotų jo gyvenamąją vietą — vienas iš jų tarė, — jam būtų galas. Jis ir jo žmona tikriausiai gyvena labai vienišą gyvenimą.

Aš turėjau susiminti kad neprisijuokčiau garsiai. Tai yra tiesa, kad mudu per tuos aštuonis metus panaikinome savo tapatybę. Vieninteliai žmonės, kurie žino kur Guzenko su savo šeima gyvena, yra keletas Kanados vyriausybės tarnautojų ir mano vyro asmens sargyba — Kanados Karališkosios Raitosios Policijos tarnautojas, kuris vaidina mūsų patarnautoją ir šoferį. Tik keletas asmenų mus sutiko kaip ponus Guzenko. Tai mūsų advokatas, mūsų leidėjas, kuriam mano vyras savo raštus siunčia, ir keletas patikimų žurnalistų, kurie paėmė spaudai pareiškimų.

Tokių vizitorius priimdami savo tikruoju vardu, mes skiriame pasimatymą namuose kurio nors draugo, nežinančio kur mes gyvename. Mes paliekame savo automobilį tolokai nuo savo draugo namų ir toliau nuvažiuojame pasisamdę taksį. Net mūsų pačių vaikai nežino savo tikrosios pavadės. Bet mes nenugąstaujame ir, toli gražu, nesame visai vieniši.

Savo pasirinkta pavarde mes gyvai dalyvaujame visuomenės gyvenime. Mes turime daug naujų pažįstamų ir draugų

ir vaikštome į pobūvius. Nevengiame ir sporto. Aš gyvai dalyvauju moterų klubuose ir tėvų-mokytojų susirinkimuose. Mudu abu jaučiame, kad toks normalus gyvenimas daro mus saugesniais nuo Sovietų keršto. Jei mes gyventume užsidarę, kiltų visokių kalbų.

Tačiau gyvendami pilną gyvenimą liekame visada labai atsargūs. Dėl to jūs turite man atleisti, kad aš neaprašinėju kokį sportą būtent aš labiausiai mėgstu, nes viena iš moterų, kuri mane pažįsta, galėtų skaitydama šį straipsnį mane atpažinti.

Retkarčiais tačiau šis tas nepaprasto atsitinka, kas verčia mus stebėtis. Prieš keletą savaičių vienas žmogus sustojo priešais mūsų namus pakeisti trūkusių padangą. Mano vyras sunerimo. Iš mūsų gyvenamojo kambario lango jis nuėmė tos mašinos ir jos leidimo numerio nuotrauką.

— Tai yra vyras, kuris tik keičia trūkusių padangą, — pasakiau jam.

— Aš tai žinau, — atsakė Igorius, — bet kodėl jis sustojo kaip tik prie mūsų namų?

Sis žmogus su trūkusių padanga buvo raitosios policijos patikrintas. Jis turėjo rimtą priežastį sustoti mūsų gatvėje, — jis gyveno šioj gatvėje.

Igorius ir aš turime per daug svetimosios policijos patikrintas. Jis turėjo rimtą priežastį sustoti mūsų gatvėje, — jis gyveno šioj gatvėje.

Igorius ir aš turime per daug svetimosios policijos patikrintas. Jis turėjo rimtą priežastį sustoti mūsų gatvėje, — jis gyveno šioj gatvėje.

Aš niekad nesu buvusi tame Europos krašte, kuriame aš tariamai esu gimusi, tačiau aš viską galėčiau apie tą kraštą papasakoti. Mano praeities istorija buvo labai gudriai man sudaryta Kanados slaptosios policijos ekspertų ir aš ją žinau atmintinai. Aš žinau kiekvieną smulkmeną apie "miestą, kuriam aš užaugau", krautuvnikų ir mokytojų pavardes, namus, kuriuose aš gyvenau, jų baldus, medžius ir gėles jo sode. Vienu žodžiu, labai sunku būtų mane pagauti žodžiuose.

Savo tariamą pavardę mes jau du kartus esame pakeitę ir nebegalime jos daugiau keisti, nes mūsų vaikai per daug jau paūgėjo. Sunku būtų jiems išaiškinti naujos pavadės reikalingumą.

Pastarųjų šešių metų laikotarpyje tris kartus mes keitėme savo gyvenvietę. Igorius jaučia, kad protingiau yra nesėdėti ilgai toje pačioje vietoje. Bet aš per daug nebijau dabar, nes aš manau kad mes didįjį pavojų jau seniai esame pergyvenę. Aš jaučiu, kad jei Sovietų agentai nepačiupo mus tame nervų įtempimo laikotarpyje, 1945 metų rudenį, tai niekad mūsų nebepais.

Anuomet, kai Igorius su slaptais dokumentais užantų išsinešdino iš Sovietų ambasados, mes gyvenome nepaprastai įtemptame slaptume. Sovietų valdininkai žinojo, kad jis dingso su labai svarbiais dokumentais, bet jie dar nežinojo, ar jis pasidavė kanadiečiams ar amerikiečiams. Jie baimingai jo įieškojo, tikėdami surasti, kol jis dar neprašneko.

šeštasis įvartis iš baudos, kurią vėl įmuša Kitas. Porą baudų įmušęs Kitas taip pat bando šaudyti į priešo vartus, bet dažniausiai kamuolis praskvilpia virš vartų. Bet vienas kartas nemeluoja, ir iš 20 metrų įmuša gražiausią šių rungtynių įvartį.

Priešas savo aštriu žaidimu sužeidžia mūsų dešinį kraštą — Martusevičių, kurį išneša į aikštės. Dar penkios minutės liko žaisti. Vytis žaidžia tik su dešimčia žmonių. Cumberland dar gauna baudą, kurios Kitas pirmą kartą neįmuša, nes per anksti išbėga Cumberland žaidėjas ir gauna antrą kartą kartoti ir — aštuntas įvartis.

Geriausiai sužaidė Young, Ciampi, Armonas, Sadauskas.

Įvartiai: Kitas 4, Young 2, Jones 1, Martusevičius 1.

Rezervas Vytis — Cumberland 3:1 (1:1)

Vyties rezervas pradėdamas rungtynes per langvai leido priešui šaudyti į mūsų vartus, dėl ko vartininkas Petkunas gavo gerokai apšilti. Priešas įmušė mums įvartį ir spaudė visą laiką. Padėtis pasikeičia, kai A. Visockas išlygino rezultatą.

Antram kėliny Songaila padėtį pagerina įmušdamas porą įvartų ir tuo užtikrinamas laimėjimą.

Geriausiai sužaidė A. Visockas, Songaila, Giruckas.

Įvartiai: Songaila 2, A. Visockas 1.

Pirmąją naktį po Igoriaus išnykimo, keturi vyrai atėję iš Sovietų ambasados išlaužė duris į mūsų butą Somerset gatvėje, Ottavoje, ir iskrėtė mūsų kambarius. Igorius, o taipgi ir aš su mažu vaiku buvome pasislėpę kaimyno bute, ki-toje pusėje salės. Kitą rytą Kanados Karališkoji Policija, kuri pamatė NKVD padarytą kratą, išklaušė mano vyro pasakojimo ir patikrino patiektus Sovietų dokumentus. Dokumentai rodė, kad Amerikos atominės laboratorijos uranijaus pavyzdžiai buvo pasiūsti į Maskvą ir kad dr. Alan Nunn May, vienas aukščiausių atominės bombos tyrimo mokslininkų, yra rusams išdavęs smulkų bombos projekto aprašymą. Vėliau dr. May prisipažino ir buvo pasodintas kalėjiman Anglijoje. Jo bylos tyrimo pasėkoje buvo nubausti Klausas Fuchsas ir Rosenbergai.

Kanadiečiai, įsitikinę, kad mano vyras jiems kalba tiesą, mus visus tris paslėpė krašto gilumoje. Tačiau nežiūrint į tas atsargumo priemones, kurias aš minėjau, mes gyvename visiškai laisvėje. Kanados vyriausybė niekad nevaržė nei mūsų judėjimo laisvės nei socialinio gyvenimo, kuriuo mes džiaugiamės gyvendami savo pasirinkta pavarde. Mes keliaujame per visą Kanadą. Jungtinių Amerikos Valstybių tačiau niekad neap-lankėme, vienok ne dėl to, kad tai būtų mums uždrausta, bet kadangi Igorius mano, kad tai galėtų atrodyti pavojaus ieškojimu.

Paskutiniuosius keturis metus Igorius praleido rašydamas romaną iš gyvenimo Sovietų Sąjungoje — TITANO KRITIMAS, kuris netrukus pasirodys jo tikruoju vardu JAV-bėse, Kanadoje ir Didžioje Britanijoje. Jeigu mūsų draugai žinotų, kad jis rašo, jie galėtų atsukti ryšį su Guzenko knyga. Jie žino tik, kad jis dirba namuose, tačiau jie mano jį esant pramonės planuotoju.

Demokratija mums buvo labai duosni. Twentieth Century-Fox už teisę filmuoti mūsų istoriją filmoje "Geležinė Uždanga" Igoriui sumokėjo 75.000 dolerių, o "Cosmopolitan" davė jam 50.000 dolerių sumą už spausdinimo teisę. Už pasitarnavimą Kanados kraštui, vienas pilietis, Frank Ahearn, paskyrė mums pensiją iki gyvos galvos, kas duoda mums 100 dolerių pajamų per mėnesį. Mūsų gan kuklus namelis Kanadoje būtų laikomas karališkais rūmais Rusijoje.

Kada aš pagalvoju apie Rusiją, aš prisimenu senyva žmogų, su kuriuo aš Vladisvostoko doke kalbėjau. Tada mes ruošėmės sėsti į laivą, juokavome ir buvome linksmi. Senasis žmogus mus stebėjo.

— Aš mačiau daug rusų, panašiai kaip jūs, išvykstančių ir grįžtančių iš Amerikos — jis man tarė. — Dabar jūs juokiatės, bet kai grįšite, jūs verksite.

Dabar aš žinau, ką jis turėjo galvoje. Ir ką gi reiškia, jei mums kai kada tenka pasinervinti nepažįstamiems žmonėms vaikiojantis arti mūsų namų. Gal yra kiek liūdna, kad mes negalime savo vaikūčiams pasakyti jų tikrąjį pavardę ir parodyti jų senelių fotografijas. Kartais įkyri atrodo automobilio leidimo ir vietos keitimo procedūra, negalint pasidžiaugti savo neskatilingais draugais, kurie žino mūsų tapatybę, bet visa tai daug geriau negu vykimas į Rusiją.

Iš anglų kalbos vertė N.B.

K. K. Kuncevičius

NERIMAS

Kai įsisiaučia nerimas į protą,
Kai jausmai verda apgaule žiauria
Tada šliaužiu nakties dievų ieškoti ...
Ir suklumpu prieš butelį bare ...

Tada tampu herojus prieš herojų,
Virš Odisėjo su jo Ciklopu ...
Ir sąžinę į nykumą paklojęs ...
Tarp gyvų dulkių Demonu tampu.

Kai paryčiais šlavikai virgdo šluotas,
Kai naktis skęsta prakaito žolių ...
Tada prakelkės praeitį ir puotas,
Tarp nuorūkių tik nuorūka guli ...

Kai įsisiaučia nerimas į protą,
Kai jausmai verda apgaule žiauria
Tada šliaužiu nakties dievų ieškoti ...
Ir suklumpu prieš butelį bare.

VISI PAMINĖKIME SPAUDOS SUKAKTĮ

Š.m. gegužės mėn. 7 d. suėjo lygiai 50 metų kaip atgauta lietuviškoji spauda. Per keturiasdešimt metų lietuviš slaptai gabeno iš užsienio lietuvišką knygą ir laikraščius pro stropiai saugomą sieną į Lietuvą. Apie tūkstantis mūsų brolių žiauriai nukentėjo nuo rusų už draudžiamos lietuviškos knygos skaitymą ir platinimą. Dalis jų žuvo pasienyje, kiti buvo ištremti į Sibirą. Tai buvo pilkieji tautos didvyriai, kurie išsaugojo lietuviškumą sunkiaisiais spaudos draudimo ir lietuvių persekiojimo laikais.

Anuo metu buvo draudžiama lietuviška raidė, šiandien lietuviška mintis. Šios dienos mūsų brolių būklė Tėvynėje yra tamsesnė ir žiauresnė. Gaunamos žinios iš Tėvynės mus jaudina, priglūšina, pritenkia.

Bet mes laisvėje gyveną turime tinkamai paminėti 50 metų lietuviškos spaudos atgavimo sukaktį. Lietuvii Kultūros Fondo Australijos Valdyba kviečia visas organizacijas (LKF skyrius, ALB apylinkes ir kt.) paminėti savo susirinkimuose ar tam tikslui surengtuose minėjimuose šią svarbią sukaktį. Savaitgalio Mokyklos raginamos pašvęsti po vieną pamoką spaudos atgavimo sukaktį nušviesti.

Šie metai —

lietuviškosios spaudos metai.

Tad paremkime ją perkant ir platinant. Kiekviena lietuviška knyga gūdzios priespaudos laikais buvo lyg kokia brangenybė. Siūlome ir šiandien parodyti daugiau meilės ir įvertinimo lietuviškai spaudai. Kiekvienai lietuviškai šeimai patariame įsigyti labai vertingą Vac. Čižiūno knygą "Tautinis Auklėjimas Šeimoje", kurią išleido Liet. Išlaidkymo Tarnyba. (Gaunama ALB Krašto Valdyboje arba pas A. Krausą, 4 Grandview Ave., Maribyrnong, Vic.)

Kiekviena lietuviška šeima užsiprenumeruokime bent po vieną lietuvišką laikraštį. Mūsų laikraščiai dar skursta vos po 1000 prenumeratorių teturėdami. Daugiau paremiami ir prenumeruojami pasidarytų įdomesniais ir didesniais. Vargana pinigine būklė pagerėtų. Šiais lietuviškos spaudos metais kiekvienas lietuvis tenusiperka bent po vieną lietuvišką knygą, o išgalintysis teuzsiprenumeruoja "Lietuviškąją Enciklopediją". Mūsų spauda reikalinga ne vien tik sparnuotų žodžių, bet ir konkrečios paramos.

Prisiminę sudėtas aukas bekovojant už spaudos atgavimą bei baisią būklę mūsų brolių Tėvynėje, tinkamai paremki me savąją spaudą bei paminėkime taip brangią spaudos atgavimo sukaktį.

Lietuvių Kultūros Fondo
Australijos Valdyba

Vytis — Juventus 2:4 (0:1)

Gegužės 8 d. Juventus meisteriškai sudorojo mūsų škius. Italai smarkokai pradėjo spausti jau pat pradžioje rungtynių, bet įvartį pasiekė tik pirmam kėliniui gerokai įpusėjus. Antram kėliny Vyties dešinysis kraštas — Martusevičius išlygina rezultatą, bet po trumpo pertraukėlės Juventus padidina rezultatą. Vytis taip pat nesnaudžia, ir Young įvartis davė progos vėl turėti lygionis. Žinoma, šis rezultatas išsilaiko ilgokai, bet besibaigiant rungtynėms, susilaukiame poros įvartų, kas išplėšė mūsų viltis sužaisti lygionis ir pasidalinti po vieną tašką.

Geriausiai sužaidė Sadauskas, Genari, Ciplys ir Kitas.

Rezervas Vytis — Juventus 3:0

Kai kuriems žaidėjams nesuradus aikštės Vytis išėjo žaisti tik su septyniais žaidėjais. Esant trūkumai žaidėjų, rezervas gerai išsilaikė ir neleido priešui pasiekti aukšto rezultato.

(Tąsa 8 psl.)

SPORTAS

FUTBOLAS

Vytis — Cumberland 8-2 (3-1).

Gegužės 15 d. Vytis smarkiai "pakraikštino" savo priešą, kuris kartu turėjo progos pereiti į pirmą divizioną ir perėtais metais buvo didžiausias Vyties priešas.

Pirmose minutėse Cumberland žaidėjas ranka paliečia kamuolį, gauna baudą ir Kitas, ją išnaudodamas muša pirmą įvartį. Po minutės prie mūsų vartų kartojaši ta pati istorija, Bettali padaro jiems baudą, priešas taip pat ją puikiai išnaudoja įmušdamas įvartį.

Po lygaus žaidimo, Vyties Young muša vėl į priešo vartus, kamuolis iskrinta vartininkui iš rankų. Martusevičius kartoja ir vėl į vartus. Persvara mūsų pusėje, o pusvalandžiui praslinkus Young pakelia rezultatą ir 3:1 mūsų naudai. Tuo ir baigiasi pirmas kėlinys.

Antram kėliny Vytis visiškai užviešpatauja aikštėje. Vos keletai minučių praslinkus, Young, apstatęs porą priešų žaidėjų, iš 12 metrų muša gražų įvartį.

Cumberland pradeda dar aštriau žaisti, bando tuo laimėti, bet teisėjas duoda keletą perspėjimų kai kuriems žaidėjams. Nors ir kietai priešas gina savo vartus, bet nepajėgia uždengti Jones, kuris, praėjęs pro jų gynimą ir vienas prieš vartininką muša penktą įvartį.

Iš Mr. J. J. Gausio Kontozos

PAS SIUVĖJĄ

Petras Jonaitis nusipirko tris metrus medžiagos kostiumui. Lygiai trys metrai. Petras Jonaitis nugabeno medžiagą siuvėjui Noperckui.

— Ar galite man pasiūti kostiumą, meisteri?

— Kiek metrų?

— Lygiai trys.

— Kokio pločio?

— Šimtas šešiasdešimt centimetrų.

Siuvėjas skaičiuoja. Jis skaičiuoja ir šiaip, ir taip. Po to sako:

— Neišėina. Prie geriausių norų ne. Neįmanoma.

Petras Jonaitis neša medžiagą siuvėjui Adatai.

— Ar galite man pasiūti iš šios medžiagos kostiumą, meisteri?

— Kiek metrų?

— Trys.

— Kokio pločio?

— Šimtas šešiasdešimt centimetrų.

Siuvėjas skaičiuoja šiaip, skaičiuoja anaip. Po to sako:

— Gerai, pasiūsiu. Turiu labai taupyti, bet vis dėlto išėina.

Po kelių dienų Petras Jonaitis jau turi kostiumą. Tinka gerai. Netikėtai į siuvyklą įeina siuvėjo berniukas. Jonaitis žiūri:

— Nagi, — sako jis, — berniuko kelnaitės lygiai tokios pats medžiagos,

kaip mano kostiumas!

Siuvėjas linktelėi, truputį sumišęs.

— Iš atkarpu, mielas pone! Tik iš atkarpu. Kerpanč šiek tiek medžiagos atliko. Iš to jam ir pasiuvau kelnaites.

Petras Jonaitis dėl to nepyksta. Tik jis apsvarsto.

— Vienas klausimėlis, mielas pone, — sako jis. Prieš ateidamas pas jus aš buvau pas siuvėją Nopercką. Jis negalėjo pasiūti man kostiumo iš trijų metrų. O jūs dar ir savo berniukui kelnes pasiuvote.

— Tiesingai. Siuvėjas Noperckas negalėjo pasiūti.

— Kodėl gi ne?

Siuvėjas nusišypsojo.

— Labai paprastai. Jo berniukas yra keturiais metais vyresnis negu manasis. Jam turite duoti medžiagos kostiumui tris metrus ir trisdešimt centimetrų.

100 KILOMETRŲ

Petraitis sėdi prie vairo. Automobilis lekia plentu 60 kilometrų — 80 kilometrų — 100 kilometrų ...

— Ei, tu, — sako šalia sėdintis Kisielis ir rodo į rodyklę, — jeigu dabar ratas nusmuktų? ..

— Ne taip jau blogai, — atsako Petraitis. — Užpakalyje turiu atsarginį.

Viena diena be melo

(Tąsa 4-ta)

— Kaip tai, dar to negana? Gerai, papasakok greičiau. Jau aš iš nieko nesišėbėsiu, ką tu pridarei.

Jurgis papasakojo, kaip jis buvo atleistas iš darbo ir išprašytas iš krautuvės, kurioj taip ilgai dirbo.

— Ir ką tu iš to viso turi? Tu netekai galvos! — sušuko įpykus Liudvika. — Tiek to su tavo bosais, bet ką tu žinai, ar tavęs netrauks teismas už padarytus nuostolius. Ką dabar darysi?

— Dar pats nežinau.

— O aš žinau tik vieną: jei būtum bent kiek mane mylėjęs, tai nebūtum taip elgęsis, nes tokiu būdu galim atsiverti varge po vestuvių.

— Taigi, peiki mane, kad teisybę sakiau? — paklausė Jurgis.

— Ak, tu su ta savo teisybe! — atkirto Liudvika su panieka. — Žinoma, peikiu tai, kas neverta pagyrimo. Juk tai tiesiog beprotystė sakyti teisybę tiems, kurie pas mus perka ir visai iš mūsų nesitiki. Jeigu būčiau priversta visuomet teisybę sakyti, tai tikrai būčiau subankrutavusi po poros dienų. Teisybė yra labai įtartinas dalykas! Pavyzdžiui, pasižiūrėk į tą skrybėlę, kurią dabar darau: užmokėsi man už ją du kart daugiau, negu ji verta, nes sakysiu, kad ji atsiūsta iš Paryžiaus. Ką tai kenkia pirkėjui? Be to, ar nėra tokia pat daili ir gera kaip Paryžiuje pagaminta? Pagaliau pasakysiu tau ir tai, kad kas nori gyvenime prasimušti ir nori, kad jo reikalai gerai eitų, turi nusikratyti tokių smulkių skrupulų.

— Tai labai liūdina, — pastebėjo Jurgis.

— Atvirai kalbant, stebiuosi iš tavo sąžinės jautrumo, kurią nežinia iš kur atsirado. Dievas vienas žino, kiek sykių tu man melavai!

Jurgis norėjo karštai užsiginti, bet atsiminė, kad, dažnai užsimiršęs, įsiliepsnojęs meile, vartodavo išsireiškimus, kurie buvo gerokai perdėti ir toli gražu neatitinka teisybės. Bet jam rodėsi, kad yra labai prisirišęs prie savo sužieduotinės ir kad tą gali sakyti be jokios baimės, kad nepamelavus. Todėl jis drąsiai pasakė:

— Tiesa, Liudvika, kad kartais netiesingai išsireiškėdavau, bet garantuoju, kad ateityje to nebus.

— Esu tikra, kad melavai, kalbėdamas man ir apie meilę! — sušuko įpykus

kus Liudvika. — Gerai, kad dabar tai sužinojau, ir to prisipapžinimo neužmiršiu!

— Ne, — atsakė Jurgis. — Tai netiesa ir dabar tą patį kartosiu, kad tave tikrai myliu.

— Didelė man garbė! Labai tau dėkinga už tokį tvirtinimą. Bet ką reiškia tavo pasakymas, kad man meluodavai?

— Sakydavau tau, kad tu esi pasaulyje gražiausia, o tas yra netiesa.

— Gerai, kas daugiau?

— Vadindavau tave angelu, o tas netiesa, nes pati žinai, kad esi žmogus.

— Ar tai jau viskas?

— Taip pat sakydavau, kad esi mano siela, mano gyvybė, o tu man nesi nei mano gyvastis, nei mano siela, miela Liudvika.

— O ką tu turėjai manyti, kai kalbėjai, kad mirsi, jei aš už tavęs netekėsiu? Ar tas taip pat buvo netiesa?

— Taip, Liudvika.

— Po tokio prisipažinimo, tikiuosi, kad pasiimsi savo skrybėlę ir atsisveikinsim amžinai.

— Ne, miela Liudvika, neatsisveikinsim, nes nors nesi nei angelas, nei skaisčių idealas, ir nors mano gyvybė nepriklauso nuo tavo meilės man, vienok sakau, kad jeigu būčiau priverstas tavęs išsivadėti, man tas būtų labai skaudu.

Jurgis kalbėjo tą taip rimtai ir su tokiu įsitikinimu, kad sužadėtinę beveik įtikino, tačiau ji, nepatenkinta, būtinai ieškojo priekabės.

— Labai man malonu tai girdėti, — atsakė. — Neabejoju, kad dabar atvirai kalbi.

— Gal ne visada buvau atviras, imant tikrąją to žodžio prasmę, bet tikėk man, kad niekad nenorėjau apvilti tavo pasitikėjimo. Jei kartais kalbėjau aukštais žodžiais, kurie, rodės, geriausiai išreikš mano jausmus, tai visados buvo perdėjimas tik žodžiuose, bet ne meilėje, kuri mano širdy visad buvo nuoširdi ir neatmaimama.

— Niekados manęs tikrai nemylėjai, arba geriau sakant, seniai nustojai mylėti, kitaip nematytum perdėjimo žodžiuose, kurių dabar, anot tavęs, nesu verta. Ne, ne. Gal būt, kad turi kam nors tikrą jausmą, bet ne man.

Jurgis valandėlę tylėjo, tyrinėdamas slaptiausius savo širdies ir sąžinės kampučius: Galop tarė:

— Ne, Liudvika, nėra pasaulio moteriškės, kurią taip mylėčiau kaip tave.

NAMAI, NAMELIAI... MŪSŲ...

Prieš pradėdamas turėti pareikšti, kad šios mintys nėra niekam asmeniškai taikomos, o taip pat jos nėra ir opozicijos balsas nukreiptas prieš dabartinę ALB Krašto Valdybą.

Kiek prisimenu iš spaudos, jau treči metai, kaip Australijos lietuvių tarpe yra gyva mintis turėti savo nuosavus lietuviškus namus. Ta mintis diskutuojama mūsų bendruomenių valdybų posėdžiuose, ta pati mintis yra gyva ir bendruomenės masėje. Taip pat aiškiai matosi, kad pritarimas tam reikalui visur didelis ir gerai suprantamas, nes niekas, be Adelaidės "Tremtinio Teisėjų", lietuviškų namų reikalingumu neabejoja.

Nenorėdamas girti, turiu pasakyti, kad pirmieji šią mintį realizuoti stengiasi Geelongo lietuviai ir jeigu spauda mus teisingai informuoja, tai Geelongiškiai šioje srityje yra toliausiai pažengę. Kadangi pats gyvenau Geelonge, taip pat tampriai bendradarbiauju su namų statybos komitetu, būdamas jo techniniu patarėju, o dar laikinai ir jo atstovu vietinėse įstaigose, tai labai artimai ir gyvenimiškai susiduriu su tais sunkumais, kurie iškyla vieną ar kitą reikalą atliekant, bet nėra grynai specifiniai Geelongo vargai.

Visiems yra žinoma, kad norint namus pasistatyti, reikalinga turėti nuosavą žemės sklypą. Dalykas labai paprastas, jeigu žemė yra perkama asmens vardu, bet komplikotas, jeigu žemė yra perkama ne asmens, bet bendruomenės, atseit atitinkamos mūsų Apylinkės Valdybos vardu. Šitokia pirkimo operacija dar komplikotesnė pasidaro tada, kai paaiškėja, kad minima bendruomenė nėra registruota atitinkamoje australų įstaigoje. Įregistravimą, patiekiant bendruomenės statutą gali atlikti tik Krašto Valdyba, jeigu tokia yra ir save laiko vyriausiu viso krašto lietuvių organu.

Įsigyti nekilnojimą turtą neregistruotos bendruomenės vardu neįmanoma. Reikalinga ieškoti būdų, kurie ne visuomet bendruomenės narių yra teisingai suprantami ir įvertinami. Nekilnojimą

turtą bendruomenė turi įsigyti savo įgaliotinių vardais. Su tokiais įgaliotiniais bendruomenės valdyba daro sutartis, bet sutartys nelabai daug legalizuoja padėtį ir nuosavybės dokumentai, gaunami iš ipotekos, išrašomi ne bendruomenės, bet įgaliotinių vardais.

Be šitų įgaliotinių parašų bendruomenė negalės nekilnojamo turto parduoti arba iškeisti.

Registruota bendruomenė taip pat turi savo įgaliotinius, kurie pagal Viktorijos įstatymus negali būti valdybos nariai, bet sutvarkius pirkimą, dokumentai išrašomi ne tų įgaliotinių vardais, bet bendruomenės, kurios jie yra įgaliotiniai.

Aš nesu priešingas būdams, kuriuos naudoja Adelaidės arba Sydnejaus kolonijos, sudarydamas šitam reikalui specialias bendroves, bet esu stipriai įsitikinęs, kad pirmųjų lietuviškų namų Australijoje savininkas turi būti ALB ir ne svečio, bet savininko teisėmis.

Šituo keliu eidama maža Geelongo lietuvių kolonija yra pralokiusi visas savo didžiulias kaimynes.

Kada man teko pirkti Geelongo lietuvių bendruomenės sklypus, mane labai nustebino ALB-nės Geelongo apylinkės pirmininkas p. A. Grigaitis pareikšdamas, kad ALB nėra registruota ir kad kaip tokia neturi juridinio asmens teisės, o tuo pačiu savo vardu negali turėti nekilnojamo turto. Prieš kurį laiką buvęs ALB-nės Geelongo Apylinkės pirmininkas p. V. Raginis viešai susirinkime patvirtino, kad mūsų bendruomenė yra įregistruota. Atrodo, kad apie registraciją buvo žinoma seniau, bet kodėl iki šiam laikui neatlikta?

Skaitant suvažiavimų aprašymus, gaunasi įspūdis, kad suvažiavimų metu labai daug kalbama bendruomenės statuto reikalais, po ilgų diskusijų jis (statutas) priimamas ir tik po to paaiškėja, kad statutas labai nutolęs nuo gyvenimo, o tuo pačiu ir nuo bendruomenės.

Kurį laiką pagyvenę laisvame krašte, turėjome pastebėti, kad mums trūksta drąsos realiai pažūrėti į savo darbus. Jeigu kas nors konkrečiai, bet nepalankiai įvertina pavienio asmens arba grupės viešus visuomenės darbus, tuojau pasipila įvairūs priekaištai ir rezoliucijos. Galima susidaryti įspūdį, kad atsiradus galimybei toksai "štukorius" būtų tuojau į šaltąją patupdytas ...

Prieš kurį laiką teko skaityti ALB-nės Revizijos Kimisijos "priverstiną" pranešimą Tautos Fondo piniginiu reikalu. Tautos reikalai yra mums šventi reikalai, bet tuos reikalus tvarko ne šventieji, o paprasti žmonės ir tie patys žmonės viešą reikalą vyniodami į paslaptinę skraistę sudaro pagrindą nepagrįstiems gandams. Nenuostabu todėl, kad ne viena bendruomenės valdyba nėra labai populiaru bendruomenėje. Bendruomenė prajaučia savo valdybai tiek ilgai, kiek tarp pastarosios ir bendruomenės neatsiranda "paslapčių".

Grįžtant atgal prie lietuviškų namų statybos tokį silpną žmonių dėmesumą tam reikalui negalima patenkinti atsakymu: "Paprastas šykštumas". Šitas šykštumas yra sąmoningas ir jo šaknys prasideda ne pačioje bendruomenės masėje.

J. Pelenauskas

dą, — pridūrė Jurgis, stengdamasis užmauti jį sužadėtinei ant rankos, — ir būk tikra, kad niekad nesulaužysiu ištikimybės, kurią tau kartą širdy pažadėjau.

— Ne, — sušuko ji. — Nereikalauju išmaldos! Nenoriu širdies, kuri tik pusiau priklausys. Eik pas savo nepasiekiamą idealą, ir tegu tavo kojos neperžengia mano slenksčio. Jau seniai žinojau, kad nesi ypatingas žmogus. Dabar įsitikinau, kad apie tave turėjau per daug gerą nuomonę. Žinok, kad niekad tavęs nemylėjau, o dabar tiesiog nekenčiu ir niekinu tave. Tikiuosi, kad nepriversi manęs šauktis pagalbos ir pats išėisi.

Liudvika pasakė tuos žodžius tikrai įpykusi. Nors juos diktavo užgauta ambicija ir meilė, tačiau jos akyse buvo tiek pykčio ir nuodų, kad Jurgio nuomonė apie sužadėtinės charakterį per minutę pasikeitė. Trūko uždanga, kuri trukdė iki šiol matyti teisybę.

— Lik sveika, Liudvika! Nesi toliau kokią vaidzavausi! Apsirikau, bet tū Dangui dar ne pervėlu. Tai karti pamoka, bet to nesigailiu ir dėkoju už ją tamstai.

(Bus daugiau)

GERB. SKAITYTOJUS,

kurie dar nepratęsite AL prenumeratos šiems metams, prašome tai padaryti, kad nesusitrukdytų laikraščio siuntinimas.

AL Administracija

Bronius Zumeris

PRŪSŲ LIETUVOS LIKIMAS AMŽIŲ BĖGYJE

(Tęsa)

Išgyjavus sovietams Karaliaučiaus srityje, manoma, buvo pasilikę apie 300.000 gyventojų. (Prieš karą sovietų okupuotoje srityje gyveno apie 1 mil. gyventojų iš kurių 339.495 gyventojai buvo Karaliaučiaus mieste). 1947 m. iš pasilikusių gyventojų didelė dauguma, su 12 didžiulių transportų, buvo išvežta į Sovietų Sąjungos gilumą. Išvežtųjų vieton atgabenti gūdai, turkmenai, mongolai, ir tam tikras skaičius lietuvių. Visi atvežtieji apgyvendinti kolektyviniuose ūkiuose. Vokiečių spauda skelbia, kad dabar Karaliaučiaus srityje gali būti apie 900.000 gyventojų iš kurių 300.000 yra sovietų kariuomenės. Laisvojo Berlyno spaudoje netrūksta autentiškų davinų apie tikrą padėtį Karaliaučiaus srityje. Skelbiama, kad Karaliaučius, Gumbinė, Isrutis ir kiti miestai tebėra neatstatyti. Laukai apaugę krūmais ir medeliais. Buvusiose ūkininkų sodybose gyvena žiurkės, o tuščiuose laukuose slankioja sovietų kariuomenės būriai ir ... vilkai. Šitoki štai vaizdą piešia spauda apie kitados turtingą ir žydintį buv. Rytprūsių kraštą. Šiuo atžvilgiu istorija kartojasi. Skaitydami senąsias, kryžiuočių laikus aprašančias, kronikas randame, kad po paskutinio prūsų sukilimo kraštas buvo kiauurai nuiterotas. Taip pat po didžiojo maro (1709-11) visame krašte liko apie 10.000 sodybų tuščių ir išmirė ketvirtadalis milijono žmonių. Suprantama, kad krašto nykumo vaizdas buvo panašus į šiandieninį.

Sovietai žino, kad šitas kraštas jiems niekad nepriklausė. Jie ir Potsdamo konferencijoje tegalėjo pateikti vienintelį savo reikalavimui pateisinti argumentą: Karaliaučiaus sritis yra revenduota Tarybų Lietuvai. Sakoma, kad čia sovietai pateikė pluoštą istorinės medžiagos gindami Karaliaučiaus krašto priklausomybę klausimą Tarybinei Lietuvai. Patys sovietai, o tuo labiau didžiarusiai, tiek istoriniu, tiek geografiniu atžvilgiu į šį kraštą savo pretenzijas paremti neturi kuo. Šiam teigimui patvirtinti labai būdingai išsireiškė 1950 m. į vakarus pabėgęs sovietų pasiuntinys tarnautojas: "Teisingai, Karaliaučius yra labai gražus miestas, bet mes, rusai, ten neturime ko ieškoti." Šiandien kursuojančios nuomonės apie Prūsiją.

Iš rusų pusės.

1951 m. Sovietų Mokslų Akademija išleido P. I. Knysevo 280 pusl. veikalą vardu Etniškeskie territorii i etniškeskie granicy, Trudy instituta etnografii, t.

XV, Moskva, 1951. Knygoje nagrinėjama (107-272 pusl.) etninė praeitis pietvakarių Pabaltyje ir duodama baltų giminių apgyventų plotų XIII-XIV a. apžvalga. Pridėtame žemėlapyje nurodoma siena tarp lietuviškai — prūsiškų ir vokiškų vietovardžių Prūsijoje. Knygoje aiškiai ginama lietuviška tezė Rytprūsių atžvilgiu nurodant gyventojų sudėtį prieš kryžiuočių atėjimą ir paskiau šio krašto gyventojų suvokietinimą. Knygoje lietuviška tezė ginama remiantis Bezenbergo, Toeppen, Tetznerio, Kuršaičio, Zwecko, Pakarklio, Vileišio, Vydušo ir kitų mokslininkų tyrinėjimais, archeologiniais daviniais, lietuviškais vietovardžiais Rytprūsioje ir pagaliau lietuviškoms namų formoms, drabužiais, rankdarbiais ir audiniais, išlaikusiems lietuvišką charakterį Rytprūsioje ligi šiai dienai. Po to iš rusų pusės daugiau balsų nebuvo. Tik 1953 m. pabaigoje komunistinė Lietuvos spauda pradėjo svarstyti, kad Karaliaučiaus srityje gyvenantieji vokiečiai nėra jokie vokiečiai, bet senųjų prūsų palikuonys, kurie buvo šimtmečių eigoje prievarta suvokietinti. Ką šitie balsai reiškia galėtume tikrai spėti. V. Vokietijos spauda, visada jautri šiam reikalui, ėmė išvedžioti, kad tai paruošiamoji Karaliaučiaus srities prijungimo prie Lietuvos kampanija. Bonnoje leidžiamas vokiečių dienraštis "General — Anzeiger" š. m. sausio mėn. 4 d. paskelbė, kad Tilžės kraštas, Isrutės, Stalupėnų, Gumbinės, Pilkalnio apskritys "projektuojamos" prijungti prie Tarybinės Lietuvos. V. Vokietijos spaudoje kartas nuo karto pasirodo atskiros žinios ar pabėgusiųjų pasakojimai iš kurių galima susidaryti vaizdą, kad Karaliaučiaus srities taryboje atstovaujami rusai, vokiečiai ir lietuviai. Kai kuriose šios srities mokyklose mokslas nuo 1952 m. dėstomas rusų, vokiečių ir lietuvių kalbomis. Vokiečiai gyventojai su lietuviškomis pavardėmis nelaikomi vokiečiais ir kai kuriais atžvilgiais jų padėtis geresnė, nei "tikrųjų" vokiečių.

Iš amerikiečių pusės.

Amerikiečių spaudoje laikas nuo laiko pasirodo atskiri straipsniai vienokiu ar kitokiu atžvilgiu užsimenančiais Karaliaučiaus kraštą. Turime eilę amerikiečių išleistų knygų, kuriose daugumoje teisingai nušviestas istorinis šio krašto likimas ir kryžiuočių, o vėliau vokiečių pastangos šį kraštą suvokietinti ir jį pasisavinti. (Žiūrėk: Economic and Social History of Middle Age, Economic and Social History of Europe, An Introduction to Medieval Europe, Feudal Ger-

KAS IŠTIKO SEPTYNIS PASAULIO STEBUKLUS

Senuose amžiuose prieš Kristų buvo garsūs "septyni pasaulio stebūklai" — meno kūriniai, pastatai, pagarsėję savo didumu ir gražumu. Kaip jie atsiliekė prieš viską naikinančius laiko pančius, kas iš jų pasiekė mūsų dienas?

Apie kai kuriuos "stebūklus" nieko negalime pasakyti, net jų gerai pavaizduoti. Viskas yra žuvę. Labai mažai nežinome apie "kabančius Semiramidės sodus." Ji buvo Babilonijos karalienė, gyvenusi apie 800 metų pr. Kr. Tarp Tigro ir Eufrato upių buvo iškastas kanalas, prie jo stovėjo ir karalienės rūmai, kur sodai kilo terasom ir rūmų stogais.

Nebėra ir garsaus švyturio, kuris stovėjo prie Aleksandrijos, Pharos saloje. Jis buvo 120 metrų aukščio, pastatytas iš balto marmuro ir šviesą paskleisdavo net už 50 km. Karalius Ptolomėjus 270 m. pr. Kr. jį šventino ir sakė, kad švyturys stovės per visus amžius. Tačiau karaliaus pranašystės neišsipildė. Naujuosius amžius pasiekė tik švyturio rūšiai, kuriuos turkai buvo panaudoję savo tvirtovei. Dabar ten viskas suliginta su žeme.

Trečias stebūklas

buvo Artemidės šventykla Efeze. Savo didumu ir grožiu niekas negalėjo jai prilygti. Kada šventykla buvo pastatyta, buvo palinkėta prastovėti tūkstančius metų, bet 365 m. pr. Kr. ją sudegino. Harostratas, negalėdamas pagarsėti savo kūryba, norėjo savo vardą įamžinti istorijoje šventyklos sudėginimu. Sudegintos šventyklos vietoje pastatė kitą pastatą, kuris buvo keturis kartus didesnis už Atėnų partenoną, bet ir šį srgiovė Konstantinas Didysis. Iš jo beliko tik kolonų apačios, kurias saugo Britų muziejus Londone.

Ketvirtasis stebūklas

buvo irgi Efeze — tai karaliaus Mauzolos kapas, kurį pastatė jo žmona Artemidė 4 amžiuje pr. Kr. Kapą apgriovė žemės drebėjimas, galutinai sunaikino joanitai. Aplinkui dar yra žymių. Moder-

nioji archeologija galėtų rekonstruoti, kaip atrodė šis gražus milžiniškas kapas. Jo garsas buvo toks didelis, kad davė mauzoliejaus vardą visiems didesniems kapų pastatams.

Penktasis stebūklas

buvo Rodos saloje prie uosto, kur kulkulavo anų metų didžiausia Viduržemio jūros prekyba. Ten stovėjo milžiniška Apolono statula. Ją sunaikino žemės drebėjimas. Iš aprašymų apskaičiuojama, kad jos aukštis buvo 34 metrų.

Seštasis stebūklas

buvo Zeuso statula, kurią iškalė garsus skulptorius Fidijas. Ji išstovėjo aštuonis šimtus metų Olimpijos šventykloje, kur susirinkdavo tūkstančiai piligrimų. Šie ir išnešiojo garsą apie statulos didumą ir gražumą. Ją sunaikino didelis gaisras.

Tik septintas stebūklas

yra pasiekęs mūsų laikus — tai Giseno piramidė Egipte. Sveika ir išdidi ji stūkso ir liūdija apie egiptiečių statybą. Ir visiems ji suka galvas, kaip ji skaičiuota, kaip padėti pamatai, kad tiek ilgai išstovėjo.

Jei būtų išlikę ir kiti stebūklai, tikrai kuo nors stebintų ir šių dienų žmones.

"Darb."

HELSINKIS — MOTERŲ MIESTAS

Šiomis dienomis išleistas pranešimas rodo, kad Helsinkis yra "labiausiai moterų dominuojama sostinė pasaulyje". Helsinkio universiteto statistikos skyrius sako, kad šiame mieste gyvena 219.000 moterų ir 166.000 vyrų. Jei kas norėtų nusiskusti ar nusikirpti — moteris kirpėja atlieka tą darbą. Įėjus į banką, nesimato vyro kasininko ir, jei reikėtų pasiskusti geležinkelio stotyje, tekėtų kreiptis į stoties viršininką — moterį. Netgi ištraukiant dantį, dantistė yra moteris..

many, The German People ir kt.) 1950 m. amerikiečių Colliers enciklopedijoje duotas istorinės Lietuvos vaizdelis, o Tarybinei Lietuvai priskiriami šie miestai: Vilnius, Karaliaučius, Kaunas, Klaipėda, Gardinas. 1953 m. vasario mėn. 23 d. "Washington Post" kalbėdamas apie Rytų Europos gyventojų problemas, siūlo tas sritis pavesti valdyti "Europos vyriausybei", kurios kaip žinome dar nėra. Radikalai siūlo spręsti Rytprūsių ir Aukštųjų Silezijos ateities klausimą vadinamas bankininko Warburgo planas. Pastarasis Eisenhoverio vyriausybei siūlo tas sritis pavesti globoti Jungtinėms Tautoms, kai tuo tarpu Žemoji Silezija ir Pomeranija turi būti gražintos Vokietijai. Jungtinių Tautų globojamų Rytprūsių ir A. Silezijos galutinis likimas turi būti nuspręstas pribrendusių gyventojų apsisprendimu — plebiscito ke-
liu.

Iš lenkų pusės.

Tarybinė Lenkija šiuo metu turi didžiulius buv. Vokietijos plotus nuo Danzigo ligi Štettino, kurių administravimas ir apgyvendinimas sovietų alinamai Lenkijai teikia pakankamai rūpesčių, jog rūpintis apie sritis ligi Nemuno nėra reikalo, o be to gal ir neleidžiama šio klausimo kelti. Kas kita laisvojo pasaulio lenkai — tremtiniai. Nežiūrint skaudžių netolimos praeities ir dabarties pamokų, lenkų tremtinių apetitai nėra sumažėję. Jie vis dar tebekalba romantiškoms 19a. frazėmis apie Rzeczpospolitą ir, pasakytume, mažiau rūpinasi savo krašto nelaimėmis kiek svetimomis teritorijomis: Vilniumi, Lvovu, Štettinu, Karaliaučiumi ir Tilže, nors jie puikiai žino, kad lietu-

viai niekada neatsisakys sostinės Vilniaus, ukrainiečiai — Lvovo, o laisvoji Vokietija nepripažins dabartinių Lenkijos sienų vakaruose. Tačiau kai kurie lenkų tremties politikai Rytprūsių klausimu laikosi nuošaliai. Neseniai miręs lenkų tremtinių politikas ir publicistas prof. W. Studnicki pasisakė dėl teritorijų anapus Curzono linijos. Jo nuomone Sov. Sąjunga užimdama Rytų Lenkiją sustiprino ne tik karinį, bet ir ūkinį pajėgumą. Tuo tarpu Lenkijai prijungus plačius Vokietijos plotus, tenka atminti, jog stiprėjanti Vokietija šitų sričių neuzmirš. Lenkijai norint apsiginti prieš Vokietiją, tokiu atveju, visada tekėtų glaustis prie Sovietų Sąjungos. Tuo tarpu Lenkija turėdama sritis į rytus nuo Curzono linijos sudaro Europos prietilį ir tada reikia eiti drauge arba su Vokietija arba su Sov. Sąjunga: Numatytas naujuoju Lenkijos egzil. vyriausybės prezidentu gen. Sosnowski savo pareiškime pasisako už senąsias 1939 m. Lenkijos sienas rytuose ir už naujasias vakaruose nuo Oderio — Neissės linijos. Žinoma, kad tokia Lenkija turbūt jau niekada nebus, tačiau mūsų klausimu būdinga, kad nei pirmuoju nei antruoju atveju nereiškiama pretenzijos į dabartinį Karaliaučiaus kraštą. Berods praėjusiais metais londoniškė lenkų spauda siūlė: lenkamams turi priklausyti Vilnius, o lietuviams — Karaliaučius. Ši kitos pusės prieš kiek laiko Paryžiuje leidžiamas lenkų kultūros žurnalas "Kultura" įsidėjo lenko kunigo J. Z. Majewskio laišką raginantį lenkus tremtinius užmiršti svetimas teritorijas su Vilniumi, Lvovu ir Karaliaučiumi.

(Pabaiga sek. AL numerijje)

Ir Jūs galite
maloniai leisti
savo laisvalaikį ...

NAUJI IR VARTOTI MOTOCIKLAI IR MAŠINOS
PAS **Loffler's**
41 GOUGER STREET, ADELAIDE
Lengviausios išsimokėjimo sąlygos.

JEIGU JUMS REIKALINGAS VERTĖJAS

— pagelbėti pirkinėjantis —

KLAUSKITE KURĮ NORS MUSŲ PARDAVEJĄ

Jis nurodys Jums Naujųjų Australų Pirkinėjimosi Biurą.
Ten Jums bus suteikta pagalba Jūsų gimtąja kalba

P A S

John Martin and Co. Limited

The Big Store Rundle St. Adelaide

LIETUVIAI AUSTRALIJOJ

PERTHAS MINI MOTINĄ

Motinos Dienos proga nemažas būrys Pertho lietuvių susirinko šv. Patricko bažnyčioje. Kun. Kemėšis laikė pamaldas ir pasakė turiningą pamokslą, kuriame nurodė, kad tik su motinos pagalba mūsų jauniausioji karta užaugs sąmoningais lietuviais.

Pasibaigus pamaldoms buvo Motinai pagerbti minėjimas. Pertho valdybos pirmininkas p. Kairaitis, pradėdamas minėjimą, paprašė susirinkusių pagerbti mirusias motinas atstojimu.

Toliau sekė paskaita, kurioje prelegentė p. Jonikienė labai išsamiai ir vaizdžiai gvildeno motinos kelią Lietuvoje ir taip pat palyginė su Australijos motinos dalia.

Meninė dalis buvo įvairi ir turtinga. Mažieji deklamatoriai su giliu įsijautimu padeklamavo motinoms eilėraščių. Nėdūkių mergaičių choras padainavo keletą liaudies dainelių. Buvo pagrota akordeonu ir paskambinta pianinu.

Ponios Cunovienės dėka pora mergaičių pašoko du baletu dalykėlius. Publika buvo sužavėta šiuo jų pasirodymu ir labai dėkinga p. Cunovienei.

Nuskambėjus paskutiniams Tautos Himno garsams, minėjimo dalyviai skirstėsi namo, dalydamiesi išpučiais.

Val.

PUIKUS SUBATVAKARIS

Toks gandas buvo pasklidęs Geelonge ir jo apylinkėse, kad Geelongo lietuviai be bonkutės džiūno tai nei pašokti, nei padainuoti žmoniškai nesugeba, o ką jau bekalbėti apie viešą parengimą, kuriame nebūtų šnapso... Bet, kaip šiame amžiuje įprasta, kad "nepajudinamos akšimos" prievarta sugriaunamos, kitos gi pačios sugriūna, taip griuvo ir šita parapajinė Geelongo aksioma, kartu su LKF Geelongo sk. suruoštu ir įgyvendintu "Šiupiniu — Vakaru".

Šitoks parengimas Geelongo lietuvių istorijoje buvo pirmas, todėl į didelę St. Marrys salę sutraukė nemažai tautiečių.

Šiupinio programa buvo pradėta maršu: "Dunda trankosi griaustinis" (Paliulis, Kymantas, Steponavičius), toliau sekė to paties sąstato: "Ei, Lietuvos Karėvėliai".

Bene pirmą kartą australiškoje salėje pasklido švelnūs kanklių balsai, atnešdami lietuviškų liaudies dainelių garsus ir ilgesyje paskandintą Baltijos jūros

prisiminimą...

Kankliavo p. E. Vaitkienė. Po kanklių maloniai ausį pakuteno p. D. Paliulio tenoras su "Schuberto Serenada".

Jau besusidarantią rimtą nuotaiką pakeitė šypsenomis J. Pelenausko feljetonas: "Su valdžia gerė". Galutinai tautiečius išblaškė vietinės aktualijos, kurias harmonikai pritariant, atliko p.p. Paliulis ir Kymantas.

Meniška padeklamuotas "Viengungio likimas" (Kymantas) privertė pasirausti savo sąžinėje ir... kišenėje labiausiai užkietėjusius viengungius. Mirtina tyła susikaupe salėje, kada p. Kymantas grojo 5 cm. lūpine armonika liet. popuri.

Už vis labiausiai žiūrovai sujudo, kai "visas orkestras" užtraukė "Dieduko Polką" (armonika p. Paliulis, gitara p. Kymantas). Su "orkestru" susijungė žiūrovai ir salėje įsivyravo tikra kaimiška subatvakario nuotaika.

Susidariusias programos pertraukas užpildė linksmas pranešėjas su naujaisiais "aukštosios ir vietinės politikos" anekdotais (p. Bladzevičius).

Visoje muzikinėje dalyje akompanavo vienintėlis, bet nenuilstamas pianistas p. Norvidas.

Pots programos išpildymas parodė, kad tam vakarui buvo daug dirbta, bet už tai žiūrovų plojimais ir linksma nuotaika pilnai atsilygino.

Pabaigoje ALB-nės, Geelongo apylinkės Vice-Pirmininkas p. J. Pelenauskas savo trumpoje kalboje linkėjo tęsti LK Fondui taip gražiai pradėtą darbą, o praretėjusias eiles užpildyti jaunimo nariais. Dalyvis.

PASIKEITIMAI GEELONGO APYLINKĖS VALDYBOJE

Pasitraukus iš Apylinkės Valdybos p. J. Pelenauskui ir p. V. Vaitkui pakviesti kandidatai p.p. V. Bladzevičius ir Mažylis.

Pasitraukusiems Geelongo lietuvių visuomenė nuoširdžiai dėkoja už atliktus darbus, o naujam valdybos sąstatai linki geriausios kloties.

"Vyties" sporto klubo valdyba š.m. birželio mėn. 4 d. Hindmarsh Town Hall (7 sustojimas) rengia

SOKIŲ VAKARĄ

Pradžia 8 val. vak. Maloniai kviečiame dalyvauti.

PIRMAS JUOZAS, PASEKĖS GRAŽIU PAVYZDŽIU

Į Juozo Čėsnos raginimą vardo dienos proga aukoti Vasario 16 Lietuvių Gimnazijai, pirmas iš Juozų atsiliepė Juozas Vilėniškis su £5 auka.

Pažymėtina, kad J. Vilėniškis taip pat yra "Vyties" sporto klubo nuolatinis rėmėjas ir to klubo vice-pirmininkas.

Kaip namų savininkas J. Vilėniškis pareiškė: "Lai ši mano auka būna pavyzdžiu visiems namų savininkams, nes atseit Lietuvai bus reikalingi mokslo žmonės."

Tikrai sveikintinas pavyzdys.

Š. m. gegužės 23 d. (sekmadienį) įvykusiame Liet. Teis. D-jos susirinkime išrinkta nauja valdyba, kuri pareigomis pasiskirstė sekančiai: pirm. J. Kalvaitis, sekret. L. Martinkus, išd. J. Binkevičius. Rev. kom. pirm. M. Rudzenskas, nariai: E. Reisonienė ir Z. Puodžiuvienė.

Paieškau Birutės Kirlytės ir prašau atsiliepti šiuo adresu:

Linas, 87 Gore Vale Ave., Toronto, Ont. CANADA.

PADEKA

Visiems, kurie ruošė mano 75 m. amžiaus sukakties minėjimą, dalyvavo jame, sveikino mane žodžiu, raštu ir apdovanojo, siunčiu jiems savo širdingiausią aciu.

Džiaugiuosi, kad čia, tolumoje šalyje, buvo progos atsiminti taip tolimą ir taip artimą mūs praeitį, kurios dalyviai buvome dažnas iš mūsų. Esu tikras, kad tos tvano bangos, kurios atbloškė mus čia, atėjus atoslūgiui, parneš mus atgal į tėvynę. V. Požėla.

PADEKA

Adelaidės Lietuvių Moterų Sekcija reiškia nuoširdžią padėką prisidėjusiems prie Motinos Dienos minėjimo programos: Kun. Dr. P. Jātuliui, p. P. Matiuksui, p. P. Pusdešriui, p-lei Z. Petkūnaitėi, jaun. skautams ir skautėms, jaun. ateitininkams, šeštadienio mokyklos mokiniais — dalyviams, p. Andriūšenei, p. Stasiškienėi, p-lei Pridotkaičiai, p. Vabolienei, p. Kalvaičiui ir visiems kitiems padėjusiems, o taip pat ir visoms mieloms Motinoms prisidėjusioms prie bendrų vaišių suruošimo.

Taip pat dėkojame stud. R. Reisonaitėi už gražų altoriaus ir scenos papuošimą. p. Gavėnui už žavingas chryzantemas ir p. Mockūnienėi už gėles. Aciu! Moterų Sekcija

SPORTAS

(Taša iš 5 psl.)

Jauniai Vytis — Enfield 3:2

Šią dieną jauniai atnešė laimėjimą savo klubui, nors ir priešas buvo stiprus, bet jį sudoroj gana lengvai.

* Vyties Rezervo laimėtos rungtynės Vytis — Budapest 3:2 yra neužskaitomos ir jas turės perlošti birželio 3 d. Kas laimės rungtynes, laimės 4 taškus. (Lošiant antrą kartą).

* Jaunių rungtynės Vytis — Enfield taip pat neužskaitomos. Kas laimės antrą kartą rungtynes, gaus 4 taškus. Abiem šiom rungtynėm neatvyko teisėjas. Buvo lošiamos tik draugiškos rungtynės.

Vyties Sporto Klubos birželio mėn. 4 d. Hindmarsh Town Hall ruošia pirmą šiais metais balų.

Edas

PIRMASIS ADELAIDĖJE LITERATŪROS VAKARAS

Nepamirškime, kad šios rūšies kultūrinį parengimą mes Adelaidėje dar neturėjome. Lietuvoje literatūros vakarai buvo nedaloma kultūrinės veiklos dalis, kaip sostinėje, taip ir provincijos miestuose. Tremyje taip pat šie parengimai buvo populiarūs, visų stovyklų laukiami ir gausiai lankomi.

Š. m. gegužės 30 d. (šį sekmadienį) Katedros salėje, Wakefield st., 4 val. po piet rengiamo literatūros-muzikos vakaro programa:

I dalis:

P. Puzdešris skaito vaizdelį "Mūrininkas Bartuška".

L. Pakalnis deklamuoja B. Brazdžionio "Ažuolas".

P. Martinkienė (piano solo). Pulgis Andriūšis skaito naują apysaką "Audroje".

P. Martinkienė (piano solo), L. Pakalnis deklamuoja B. Brazdžionio "Zolė". (Pertrauka)

II dalis.

P. Puzdešris skaito savo "Duonelaitiška" (lyg tai poezija).

L. Pakalnis deklamuoja humoristo A. Gustaičio "Adomas".

P. Martinkienė (piano solo), Pulgis Andriūšis skaito savo naują feljetoną "Nors ir žemė derbėtų" (iš Australijos lietuvių pasilaikymų).

L. Pakalnis skaito humoristo A. Gustaičio "Optimizmo valandą".

Rengia Šeštadienio Mokyklos Tėvų Komitetas

PAPILDOMA INFORMACIJA DEL ATLYGINIMO NACIZMO AUKOMS

Dviem atvejais jau esame informavę mūsų skaitytojus, kas turi teisės gauti atlyginimą už nacių padarytus nuostolius. Dabar gi Lietuvių Rezistencijos Buvusių Politinių Kalinių Australijos Komitetas mus prašo painformuoti, kad teikia tuo reikalu papildomų žinių suinteresuotiems atlyginimą gauti asmenims. Kreipiantis tuo reikalu į Komitetą, reikia pasiųsti pašto ženklą atsakymui.

Komitetas taip pat informuoja, kad yra tariamasi su Vokietijos gyvenančiu advokatu, kuris apsiimtų už 10% atlyginimo vesti bendrą bylą.

Visi suinteresuotieji turi tuoj pat kreiptis į Politinių Kalinių Komitetą. Paskutinis terminas iškelti bylą atlyginimo gavimui yra 1954 m. spalio 1 d.

Komiteto adresas: Mr. K. Butkus, 63 Macleay St. Fl. 8., Pott's Point, NSW.

LIETUVISKA MUZIKA RADIJO BANGOMIS

Š. m. birželio 11 d. 7.45 val. vak. (penktadienį) per ABC Adelaidės radijo stotį 5CL populiarūs muzikos audicijos "Moods and Melodies" metu orkestras išpildys originalią lietuvių liaudies dainą — "Esk, karvute", (Shepherd's Song), kurią pagal J. Gruodžio harmonizaciją orkestravo J. Zdanavičius.

Radiofonui numatoma ir daugiau lietuviškos muzikos kūrinių patiekti.

PAIESKOJIMAS

Prašomas atsiliepti p. Juozas Mačiulaitis, atvykęs į Australiją iš Rothenburgo o/T., Vokietijos.

Rašyti: Aloyzas Stakaitis, 35 Lee Terrace, Rosewater, S.A.

POVILO MATIUKO

odos dirbinių dirbtuvės adresas pasikeitė: 20 Cromwell Street, Adelaide.

Priimami užsakymai ir taisymai įvairių odos dirbinių. Šiuo metu yra išleidžiami penkių rūšių dekoratyviniai albumai. Darbas atliekamas sąžiningai su maloniu patarnavimu. Mano dirbiniai gerai žinomi Pietų Australijos rinkoje.

NERIZIKUOKITE SAVO GYVENIMO PARTNERIU!

Jeigu esate vienišas, jūs būsite supažindintas korespondenciniu būdu su norimais draugais-ėmis. Naujieji ir senieji australai visų luomų, amžiaus ir religijos yra mūsų tarptautinio klubo nariais. Jokių įsipareigojimų. Dėl platesnių informacijų, pridant pašto ženklą atsakymui, rašyti: Milton's Friendship Club (Reg'd), Dept. 4 Box 2871 G.P.O., Sydney, NSW.

Australijos Lietuvis

Pirmasis lietuvių laikraštis

Australijoje

Prenumerata: metams £2.10.0, pusei — £1.6.0. Atskiro numerio kaina 1/9. Užsienin kaina ta pati.

Skelbimai: 10/0 už skilties colį. Nuolatiniams skelbėjams žymi nuolaida. Smulkūs skelbimai: iki 14 žodžių 4/0. Už kiekvieną pridėtinį žodį po 2 pensus.

Užuojautos, sveikinimai ir pan. 10/0. Adresas: Australijos Lietuvis

35 Cator St., Hindmarsh, S.A.

Tel. LU5827

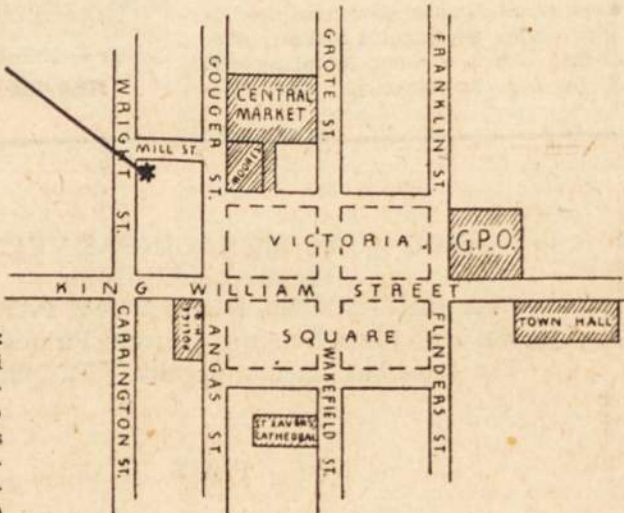
MERCANTILE MUTUAL INSURANCE CO. Limited

AR JŪSŲ TURTAS — namas, baldai, radijo priimtuvai, šaldytuvai, skalbimo mašina, brangūs foto aparatai YRA APDRAUSTI

nuo ugnies, žemės drebėjimo, vandalizmo ir kitų nelaimių? Ar Jūs pats asmeniškai esate apdraustas nuo ligos ir nelaimingų atsitikimų? Visais draudimo reikalais Jums mielai patarnaus Generalinis Agentas Naujiesiems Australams.

ROM. MAZILIAUSKAS

28 WRIGHT Street (Kamp. Mill Street) ADELAIDE

DARBO VALANDOS: Kasdien nuo 12.00 iki 6 val. vak. šeštadieniais nuo 10.00 ryto iki 1.00 p. p. Turgaus dienomis (antradieniais ir penktadieniais) atdara iki 9.00 val. vakaro.

Tik 3 minutės kelio nuo Viktorijos aikštės ir Centrinio turgaus.

Ten pat gaunami "LITERATŪROS LANKAI" Nr. 3. Kaina 5/0

Siunčiant paštu 5/0.